

I. A kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett vízi közlekedés halálos tömegszerencsétlenséget (huszonnyolc ember halálát) okozó veszélyeztetésének vétsége miatt indított büntetőügyben törvénysértő az előzetes letartóztatás helyett bűnügyi felügyelet elrendelése és óvadék letétbe helyezésének előírása, akkor, ha a bíróság megítélése szerint eleve hiányoznak a letartóztatás ellenében a bűnügyi felügyelet elrendelésének törvényi előfeltételei [Be. 277. § (4) bek.].

II. A hatályos Be. szabályozása szerint az óvadék nem a letartóztatás alternatívája, hanem, az attól enyhébb kényszerintézkedések, a távoltartás, illetve a bűnügyi felügyelet biztosítékaul szolgálhat. Amennyiben tehát a bíróság álláspontja szerint a terhelttel szemben a személyi szabadságot érintő engedélyes kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél a bűnügyi felügyelettel nem biztosítható, akkor annak hiányát óvadékkal vagy az óvadék összegének nagyságával nem lehet pótolni (Be. 284. §)

III. Ha valamely ügyben a bűnisméltés, avagy a bizonyítás megnehezítésének kockázata vagy utóbbiaknak is kockázata fennáll, akkor óvadék nem fogadható el (Be. 284. §)

IV. A bűnügyi felügyelet rendeltetéséből, jellegéből következik, hogy e kényszerintézkedés elrendelésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha a terhelt tartózkodási helye ismert, ellenőrizhető, s így biztosított, hogy az ügyben a hatóságok számára ténylegesen elérhető lesz. Ismert, konkrét magyarországi tartózkodási hely hiányában a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz alkalmazására sem kerülhet sor [Be. 281. § (2) bek. a) pont; 15/2018. (VI. 15.) IM rend.].

[1] 2019. május 31-én a kerületi ügyészség a kerületi bíróság mellett működő nyomozási bírónak indítványozta, hogy a Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel a (3) bekezdés V. tétele szerint minősülő (helyesen) vízi közlekedés halálos tömegszerencsétlenséget okozó veszélyeztetésének vétsége miatt Y. C. ellen – a BRFK Rendészeti Szervek Közlekedésrendészeti Főosztály Közlekedés-baleseti Osztály Vizsgálati Alosztályán – indult büntetőügyben rendelje el a 2019. május 30. napja 14 óra 40 perctől őrizetben lévő terhelt letartóztatását a Be. 297. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozataig, de legfeljebb egy hónapig, azaz 2019. július 1. napjáig

– a Be. 278. § (1) bekezdése alapján a Be. 466. § (1) bekezdés a) pontja szerint ülésen,

– figyelemmel a Be. 276. § (2) bekezdés ab) alpontjában írt feltétel fennállására, a Be. 276. § (2) bekezdés a) pontjában írt célból, a terhelt jelenlétének biztosítása érdekében, valamint

figyelemmel a Be. 277. § (4) bekezdés a), b) és c) pontjában foglalt feltételek fennállására.

[2] A kerületi bíróság a 2019. június 1-jén megtartott ülésen meghozott végzésével

- elrendelte a terhelt letartóztatását az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb 2019. július 1. napjáig; egyben
- rendelkezett a terhelt védője által előterjesztett óvadék megállapítására irányuló indítvány elfogadásáról, és
- az óvadék letétele esetére a terhelttel szemben, a meghatározott magatartási szabályok szerinti bűnügyi felügyeletet rendelt el az elsőfokú bíróság tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb a foganatba vételtől számított négy hónap időtartamra;
- az óvadék összegét 15 millió forintban állapította meg,
- rendelkezett arról, hogy az óvadékot a bíróság határozatának véglegessé válásától számított három hónapon belül a törvényszék Gazdasági Hivatalánál készpénzben lehet befizetni;
- rendelkezett arról, hogy az óvadék letételének igazolását követően a terhelt vonatkozásában az óvadék befizetése esetére meghatározott magatartási szabály életbe lép, és a bűnügyi felügyeletet a magatartási szabály szerint kell végrehajtani;
- magatartási szabályként előírta, hogy a terhelt Budapest közigazgatási területét – az ügyben eljáró hatóságok idézésére és értesítésére való megjelenésen kívül – csak külön engedéllyel hagyhatja el, a lakóhelyét, illetve tartózkodási helyét engedély nélkül nem változtathatja meg;
- rendelkezett arról, hogy a bűnügyi felügyelet szabályainak betartását a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszközzel kell ellenőrizni; végül
- figyelmeztette a terheltet a rendelkezéseknek megfelelő magatartás betartására, illetve az előírt magatartási szabály megszegésének törvényi következményeire.

[3] A végzés ellen az (ülésen jelen lévő) ügyész fellebbezett, az óvadék elfogadása miatt, és a bűnügyi felügyelet mellőzése érdekében, és indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezést ülésen bírálja el.

[4] A kerületi ügyészség 2019. június 4-i keltezésű írásbeli nyilatkozatában a fellebbezés indokaként kifejtette, hogy

- a terhelt jelenléte az eljárási cselekményeken kizárólag a legszigorúbb kényszerintézkedés alkalmazásával biztosítható, s ez a cél nem érhető el a Budapest egész közigazgatási területére elrendelt bűnügyi felügyelettel, óvadék letétbe helyezése, illetve nyomkövető technikai eszköz alkalmazása mellett;
- álláspontja szerint a legszigorúbb kényszerintézkedés alkalmazását indokolják mindazon – a

kerületi bíróság által sem vitatott – körülmény, miszerint az ukrán állampolgár terhelt nem rendelkezik magyarországi lakó- vagy tartózkodási hellyel, a tartózkodási helye munkájából következően gyakran változik, nehezen elérhető, Európában jelentős helyismerettel rendelkezik, valamint a megalapozott gyanú tárgyát jelentős tárgyi súlyú bűncselekmény képezi;

- az eljárás jelenlegi szakaszában kiemelt jelentősége van annak, hogy a terhelt az eljáró hatóságok számára bármikor elérhető legyen; hivatkozott arra, hogy a Párizsban, 1957. december 13-án kelt európai kiadatási egyezmény 6. cikkéhez Ukrajna fenntartást tett, s eszerint Ukrajna nem adja ki állampolgárát másik államnak; ez pedig – az ügyészi álláspont szerint – szintén azt támasztja alá, hogy a letartóztatás alkalmazása az egyetlen kellő garanciát jelentő eszköz a gyanúsított jelenlétének biztosítására.

[5] A kerületi ügyészség 2019. június 6-i keltezésű írásbeli nyilatkozatában mindezt kiegészítette, és

- hivatkozott arra, hogy a terhelttől a nyomozó hatóság a megalapozott gyanú közlésének napján lefoglalta a mobiltelefonját, s a kirendelt igazságügyi informatikus szakértő előzetes véleményében megállapította, hogy a lefoglalt mobiltelefonon található kommunikációból több ezret töröltek, továbbá a törlések egy része az eljárás tárgyát képező cselekmény elkövetése és a mobiltelefon lefoglalása közötti időben történt; az ügyészség következtetése szerint a terhelt semmisítette meg az elektronikus adatokat a saját használatú mobiltelefonján;
 - csatolta az Eurojust holland nemzetközi szekciójának válaszát tartalmazó ügyészségi levélváltást, mely szerint a terheltet korábban, egy Hollandiában történt hajóbalesettel összefüggésben, mint az érintett hajó másodkapitányát, gyanúsítottként hallgatták ki, csatolta továbbá az időközben elkészült igazságügyi informatikus szakértői véleményt;
 - kifejtette, hogy figyelemmel e körülményekre, továbbá arra, hogy a nyomozás további szakaszában az időközben beszerzett bizonyítékok alapján olyan személyek kihallgatása várható, akik a terhelttel alárendelt viszonyban állnak, a letartóztatás különös okaként már fennállnak a Be. 276. § (2) bekezdés b) pont ba) és bb) alpontjában megjelöltek is, valamint megállapíthatók a Be. 277. § (4) bekezdés d) és e) pontjában írt feltételek is.
- [6] A törvényszék a 2019. június 12. napján meghozott határozatával az elsőfokú bíróság végzését annyiban változtatta meg, hogy
- az óvadék letétele esetére elrendelt bűnügyi felügyelet további magatartási szabályaként előírta, miszerint a terhelt köteles személyesen jelentkezni hetente két alkalommal, hétfőn és

- csütörtökön 9 és 12 óra között a nyomozó hatóságként eljáró BRFK Rendészeti Szervek Közlekedésrendészeti Főosztály Közlekedés-baleseti Osztály Vizsgálati Alosztályán;
- figyelmeztette a terheltet ezen magatartási szabály betartására, illetve megszegésének törvényi következményeire; egyben
 - rendelkezett arról, hogy az óvadék letétele esetére a letartóztatást megszünteti; s
 - egyebekben az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [7] A törvényszék a határozata záradékaként megállapította, hogy az elsőfokú végzés – helybenhagyás folytán – 2019. június 12-én véglegessé vált.
- [8] A legfőbb ügyész 2019. június 25-én – a Be. 667. § (1) bekezdése alapján – törvényesség érdekében jogorvoslatot jelentett be a kerületi bíróság, valamint a törvényszék végzése ellen, és indítványozta, hogy a Kúria a Be. 669. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg, hogy
- a kerületi bíróság, illetve a törvényszék törvénysértően fogadta el az óvadék megállapítására irányuló védői indítványt, és rendelte el a terhelt bűnügyi felügyeletét az óvadék letétele esetére; továbbá
 - a törvényszék másodfokú határozata törvénysértő arra figyelemmel is, hogy semmilyen formában nem rendelkezett az ügyészség fellebbezésének kiegészítésében írtakról.
- [9] Indokai szerint a másodfokú bíróság az ügyészség kiegészített fellebbezését és indítványát illetően döntést nem hozott, arról nem rendelkezett. A Be. 478. § (1) bekezdése értelmében, ha a nyomozási bíróhoz benyújtott indítvány elbírálásának nincs akadálya, a bíróság nem ügydöntő végzéssel határoz, amelyben az indítványnak helyt ad, részben ad helyt vagy azt elutasítja. E rendelkezésből következően a bíróságot a vádemelést megelőzően benyújtott indítványokkal összefüggésben – hasonlóan a vádhoz [a Be. 6. § (2) bekezdésben írt szabályra figyelemmel] – döntési kényszer terheli, a bíróságnak az indítvány minden eleméről határoznia kell. A másodfokú bíróságnak (miután az iratok felterjesztése megtörtént) a fellebbezéssel összefüggésben ugyancsak döntési kényszere van; a fellebbezésben írtakat el kell bírálnia: ez következik a Be. 481. § (2) bekezdésben írtakból is.
- [10] Álláspontja szerint mivel a törvényszék a döntési kötelezettségének nem tett eleget, a másodfokú határozat törvénysértő, amelynek további érdemi jogi következményei vannak. Az első fokon döntést hozó bíróság a fellebbezés elbírálásáig kötve van a megtámadott nem ügydöntő végzéséhez. E rendelkezésből következően a fellebbezés elbírálásáig az ügyészség az első fokon eljáró kerületi bíróság mellett működő nyomozási bírónál az újabb letartóztatási ok felmerülésére figyelemmel sem kezdeményezhette volna eredményesen

újabb döntés meghozatalát, hiszen a bíróság a már meghozott elsőfokú határozathoz kötve volt. Hivatkozott arra is, hogy a Be. 478. § (3) bekezdésében írt rendelkezés alapján a határozat véglegessé válását követően változatlan alapon újabb indítvány előterjesztésének nincs helye; az ilyen indítványról való döntést a bíróság mellőzheti.

- [11] Ehhez képest viszont – álláspontja szerint – figyelemmel arra, hogy az ügyészség a nyomozási bíró határozata ellen bejelentett fellebbezés indokolásának kiegészítésében az újabb tényt (bizonyítékot), illetve letartóztatási okot megjelölte, erre alapozva újabb letartóztatás elrendelésére irányuló indítvány benyújtásának a határozat véglegessé válását követően csak abban az esetben lehetett volna helye, ha a másodfokú bíróság kifejezetten rögzíti, hogy a fellebbezés kiegészítésében írtak érdemi vizsgálatára eljárásjogi értelemben nem volt lehetőség, így annak elbírálását mellőzte.
- [12] Törvénysértő továbbá az is, hogy a másodfokú bíróság az ügyészi fellebbezés kiegészítésében megjelölt újabb letartóztatási ok megállapíthatóságát érdemben nem vizsgálta. Tekintettel arra, hogy a Be.-nek a nyomozási bíró határozata ellen bejelentett fellebbezés elbírálásáról rendelkező 480–483. §-ai e tekintetben nem tartalmaznak speciális rendelkezést, a Be. 584. § (5) bekezdésében meghatározott keretek között a nyomozási bíró határozata ellen bejelentett fellebbezésben is lehet új tényt állítani, illetve új bizonyítékokra hivatkozni. A törvényszék a védő fellebbezésében előadott újabb tényeket, érveket érdemben értékelte (így például azt, hogy a terhelt b.-i lakhatása megoldható), viszont az ügyészi fellebbezés indokolásának kiegészítésében kifejtett érvekkel nem foglalkozott. Az eljárás nyomozati szakasza egy dinamikus folyamat, amelynek során a nyomozó hatóság addig nem ismert bizonyítékokat szerez be, majd azok alapján a vizsgálatot irányító ügyészséggel együtt következtetéseket von le, új tényeket állapít meg. Ezek az újabb adatok érdemben befolyásolhatják a kényszerintézkedés tárgyában hozandó döntést is, így annak érdekében, hogy a bíróság végleges határozata az aktuálisan (az adott eljárási szakaszban megkívánt bizonyossággal) megállapítható tényeken alapuljon és minden tekintetben törvényes legyen, az újonnan beszerzett adatokat, és az azok alapján levonható jogkövetkeztetéseket a másodfokon eljáró bíróság elé kell tární.
- [13] A legfőbb ügyész kifejtette, hogy a Be. 276. § (2) bekezdés b) pont ba) és bb) alpontjában meghatározott letartóztatási okok vizsgálata kiemelt jelentőséggel bírt volna abból a szempontból is, hogy amennyiben azok a terhelt vonatkozásában a bíróság álláspontja szerint is fennállnak, akkor a Be. 284. §-ában írtak alapján óvadék megállapításának nem lett volna helye, és a nyomozási bírói határozat megváltoztatása erre figyelemmel is

indokolt lett volna.

- [14] A legfőbb ügyész szerint az elsőfokú és a másodfokú határozat törvénysértő arra figyelemmel is, mivel az eljáró bíróság a terhelttel szemben óvadék letétele mellett úgy rendelt el bűnügyi felügyeletet, és állapította meg, hogy Budapest közigazgatási területét csak külön engedéllyel hagyhatja el, hogy a terhelt b.-i (általában magyarországi) konkrét tartózkodási helye a hatóságok előtt nem volt ismert.
- [15] A bűnügyi felügyelet jogintézményi lényegéből következik, hogy – a letartóztatáshoz képest ennek az enyhébb kényszerintézkedésnek – az elrendelésére abban az esetben kerülhet sor, ha a terhelt tartózkodási helye a döntés meghozatalának időpontjában ismert, ellenőrizhető, így garantált, hogy az ügyben eljáró hatóságok számára a terhelt ténylegesen elérhető lesz. A nyomozási bíró óvadék letétele esetére annak ellenére rendelt el a terhelttel szemben bűnügyi felügyeletet, hogy a kényszerintézkedés tárgyában tartott ülésen a védő kifejtette, miszerint a terhelt dolgozni szeretne és az általa vezetett hajón Európában közlekedni; éppen ezért ajánlotta fel a védő kommunikációs lehetőségként és jelentkezési formaként az elektronikus levelezést. Ezt követően a másodfokon eljáró törvényszék a védő által előterjesztett új tényeket értékelte, amelyek azonban csak arra vonatkoztak, hogy a terhelt b.-i lakhatása majd megoldható lesz, konkrét tartózkodási hely bejelentésére azonban ekkor sem, csak később, a végzés véglegessé válását követően került sor. Ilyen körülmények között törvénysértő a bűnügyi felügyelet elrendelése, illetve súlytalan a bíróság azon rendelkezése, amely szerint a terhelt a lakóhelyét, illetve tartózkodási helyét engedély nélkül nem változtathatja meg, hiszen az a hatóságok előtt nem volt ismert (nem lehetett volna meghatározni a változtatás tárgyát képező lakcímet). Ezért a bíróság határozata ellentétben áll továbbá a bűnügyi felügyelet és távollattartás végrehajtásáról szóló 15/2018. (VI. 15.) IM rendelet 5. és 6. §-ában írt rendelkezésekkel is. E szabályok ugyanis a bűnügyi felügyelet ellenőrzésének és a technikai eszköz telepítésének előfeltételeként írják elő a tényleges tartózkodási hely létét, annak bírói kijelölését és ott a telepíthetőség ellenőrzését.
- [16] A terhelt védője – a legfőbb ügyész indítványára tett – észrevételében a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványt alaptalannak tartotta és elutasítását indítványozta.
- [17] Kifejtette, hogy a Be. 2. § (2) bekezdés értelmében a büntetőeljárásban mindenki számára biztosítani kell a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz fűződő jogot. Ezen túl a védelem jogának egyik fontos garanciája, miszerint a terheltnek joga van ahhoz, hogy szabadlábban védekezzen [Be. 3. § (5) bek.]. A kiemelten fontos, alapjogi eredetű rendelkezések a

szükségesség-arányosság-célszerűség elvéből fakadnak. A legsúlyosabb, a személyi szabadság időleges elvonásával járó bírói engedélyes kényszerintézkedés csak akkor alkalmazható, ha az eljárás biztonsági céljai enyhébb kényszerintézkedéssel (távoltartás, bűnügyi felügyelet) nem érhetők el. A törvényes kényszerintézkedés megválasztásakor a Be. szerint már nem a letartóztatás „primátusából” kell kiindulni, hanem azt kell mérlegelni, hogy a Be. 277. § (4) bekezdés a)–e) pontjában írt szempontokra tekintettel a kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél távoltartással vagy bűnügyi felügyelettel elérhető-e. Jelen ügyben tehát az a kérdés, hogy a letartóztatás helyett a szigorúbb végrehajtási szabályokban megjelenő bűnügyi felügyelet a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszközzel történő ellenőrzés mellett alkalmas-e az eljárás biztonsági céljainak elérésére, azaz a szökés, elrejtőzés kiküszöbölésére és elhárítására.

- [18] A védő szerint az óvadék letétbe helyezése esetére kilátásba helyezett bűnügyi felügyeletről való döntés meghozatala során semmilyen jogszabály nem írja elő, hogy arra kizárólag, a döntés pillanatában már meglévő lakóhely ismeretében kerülhet csak sor, hanem kifejezetten a technikai ellenőrzéshez szükséges feltételek meglétéhez köti a bűnügyi felügyelet végrehajthatóságát. Ezért az indítvány által sérelmezett döntés meghozatalára a hatályos eljárásjogi kódex rendelkezéseivel teljes mértékben összhangban állóan került sor.
- [19] A védő kifejtette továbbá, hogy a kerületi ügyészség által – az elsőfokú döntést követően – a fellebbezése kiegészítéseként előterjesztett indítványa a hatékony jogorvoslathoz való jog teljes kiüresítése mellett kétségbe vonja a fegyverek egyenlőségének elvét is, hiszen, ha a másodfokú bíróság akárcsak mérlegelés tárgyává tenné az ekként (az eljárás ezen szakaszában) előterjesztett ügyészségi indítványt, akkor a terheltet és a védőt elzárná a fellebbezés lehetőségétől.
- [20] A Kúria az ügyben a Be. 668. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.
- [21] A nyilvános ülésen a legfőbb ügyész képviselője a jogorvoslati indítványban foglaltakkal egyező tartalommal szólalt fel. Az ügyész – a védői felszólalásra válaszként – utalt továbbá arra, hogy a törvényesség érdekében a legfőbb ügyész jelentett be jogorvoslatot, aminek perjogi érvényességét illetően közömbös, hogy a jogorvoslati indítvány aláírója a büntetőjogi legfőbb ügyész helyettes.
- [22] A védő a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat elutasítását indítványozta, és az írásbeli észrevétele szerinti tartalommal szólalt fel. Kifejtette, hogy a jogorvoslat indítvány – álláspontja szerint – tartalmilag alaptalan, de alakilag sem megfelelő. Hivatkozott arra, hogy a védő a 2019. június 8-i keltezésű észrevételében utalt arra a munkáltatói

nyilatkozatra, amelyben a bűnügyi felügyelet elrendelése esetére a terhelt életvitelszerű lakhatási helye szerepelt. Álláspontja szerint ennek a bíróság végzésében nem kellett volna megjelennie, mivel a további rendelkezések a végrehajtásra tartozó kérdések. Utalt arra, hogy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezést követő másodfokú eljárásban nincs lehetőség az ügyészi fellebbezés kiegészítésében felhozott újabb ok vizsgálatára – az eredeti indítvány kiterjesztésére –, mivel ezáltal az eljárás egyfokúvá válna, és a védelem jogai sérülnének. Kifejtette továbbá, hogy – álláspontja szerint – ülés tartásának lehetősége is fennállt a másodfokú bíróság számára, valamint az ügyészség a bíróság határozatának véglegessé válását (illetve a szabadlábra helyezést) követően nem lett volna elzárva attól, hogy újból indítványozza a letartóztatást.

- [23] A legfőbb ügyész törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslata – a következők szerint – alapos.
- [24] Törvénysértő az óvadék megállapítása, ha letartóztatás ellenében a bűnügyi felügyelet elrendelésének törvényi feltételei eleve, illetve a bíróság saját álláspontja szerint nem állnak fenn.
- [25] Ha a bűnügyi felügyelet (a letartóztatás ellenében) nem alkalmazható, akkor az óvadék alkalmazásával sem tehető alkalmassá.
- [26] A megsértett törvényhely a Be. 277. § (4) bekezdése, mely szerint a letartóztatás elrendelésének indoka, hogy annak elérni kívánt törvényi célja bűnügyi felügyelettel nem biztosítható; és a 281. § (2) bekezdés a) pontja, mely szerint a bűnügyi felügyelet elrendelése esetén a bíróság előírja, hogy a terhelt a számára meghatározott helyet, helyiséget engedély nélkül ne hagyja el.
- [27] Törvényt sértett az eljáró bíróság, amikor egyfelől kifejtette (határozatában rögzítette), hogy a letartóztatással elérni kívánt törvényi cél – a letartóztatás ellenében – a bűnügyi felügyelettel egyáltalán nem biztosítható, továbbá a határozata szerint rögzítette, hogy a terhelt lakóhelye és tartózkodási helye egyaránt és kizárólag külföldi címen van, ugyanakkor viszont akként rendelkezett, hogy
 - az óvadék letétele esetére a terhelttel szemben bűnügyi felügyeletet rendel el (kerületi bíróság); és
 - az óvadék letétele esetére a letartóztatást megszünteti.
- [28] A törvény kétségtelenül az eljáró bíróság belátására bízta a letartóztatás, illetve bűnügyi felügyelet (mint személyi szabadságot érintő kényszerintézkedés) törvényi céljának és törvényi indokainak személyre konkretizálását, viszont – értelemszerűen (és ebből következően) – a bíróság ebbéli álláspontja válik egyben az adott kényszerintézkedés

törvényi feltételévé.

- [29] Ez a kompetenciamegosztás a következménye annak, hogy az ilyen döntésnél számbavehető körülményeknek nincs (nem lehet) kimerítő felsorolása, és az érintettre nézve nem felelősség megállapítását, hanem kockázatok latolgatását jelenti. És ennek – szükségszerű – következménye (és lényege) pedig az, hogy a kényszerintézkedés törvényi alapja (ami részint a törvényi oka, azaz a kockázat, részint pedig a törvényi célja azaz a kockázat kiküszöbölése iránti érdek) kérdésében való döntés mindig mérlegelést igényel. A gondolkodás hasonló a büntető anyagi jog esetében ismeretes ún. nyitott törvényi tényállás esetéhez, amikor a törvényi tényállás az elkövetési magatartást nem határozza meg (ami pedig szükségképpen eredmény-bűncselekményt tételez). A konkrét elkövetési magatartás hiányából adódó tág értelmezési lehetőség korlátja viszont, hogy az elkövetési magatartásnak nem csupán a jogtárgy sérelmére kell irányulnia, hanem ennek az irányultságnak közvetlennek is kell lennie. Ugyanígy letartóztatás (bűnügyi felügyelet) esetében, tág tere van a bírói megállapításnak, kockázati esélyek elemzésének, aminek az eredményre (a veszélyre) mutató hatását korlátok között kell tartani. Másrészt viszont ez egyben azt is jelenti, hogy amennyiben a bíróság a kockázatokat felmérte és veszélyre mutató hatását megállapította, akkor azt már csak a törvény adta keretek között közömbösítheti.
- [30] Előrebocsátja a Kúria, hogy a törvénysértés arra vezethető vissza, hogy (amint azt a legfőbb ügyész is sérelmezte) az eljáró bíróság nem adott választ az ügyész által feltett kérdésekre, és a hiányzó válaszok a bíróságnak a védői felvetésekre kifejtett álláspontjából sem volt levezethető, azaz eljárása egyoldalú volt. Hasonlóan ahhoz, mint a vád ki nem merítése, ami (szemben a vádon túl terjeszkedéssel) nem érvényességi kérdést vet fel, viszont nem is jelenti, hogy az elhallgatott kérdésben döntés van.
- [31] Ha a kényszerintézkedés oka olyan jövőbeni nemkívánatos esemény veszélye, aminek alapjaként a törvény csupán példálózva sorol fel bizonyos körülményeket, akkor előbb azok tényszerűsége, igazolhatóságának ésszerűsége a mérlegelés tárgya. Amennyiben ez fennáll, akkor kell mérlegelni, hogy a kényszerintézkedés alkalmazása a törvényi célok érdekében és a terhelt személyi szabadsága ellenében szükséges, célszerű. Ehhez képest a bíróságnak minden esetben egyfelől konkrét, az eljárásban felmerült adatot, tényt kell rögzítenie, másfelől abból megalapozott és az adott terhelt személyére konkretizált következtetést kell vonnia valamely veszély meglétére, illetve annak hiányára. Az eljáró bíróság nem vette számba és ekként nem vizsgálta, s nem is mérlegelte az ügyész által hivatkozott

körülmények teljes körét.

- [32] Így a másodfokú bíróság, az ügyészi fellebbezés kiegészítésében felhozott újabb különös ok kérdésében döntést nem hozott, és az ügyészi indítványról e tekintetben semmilyen módon nem rendelkezett; illetve az ügyészi fellebbezés kiegészítésében hivatkozott újabb letartóztatási okkal, és az annak alapját valószínűsítő tényekkel érdemben nem foglalkozott. Nem foglalkozott azzal, miszerint az ügyész arra a következtetésre jutott, hogy a letartóztatás különös okaként már fennállnak a Be. 276. § (2) bekezdés b) pont ba) és bb) alpontjában megjelöltek is, illetve megállapíthatók a Be. 277. § (4) bekezdés d) és e) pontjában írt feltételek is.
- [33] A törvényességi jogorvoslat nem a konkrét felek, hanem csak a legfőbb ügyész által igénybe vehető jogi eszköz, melynek elsődleges célja nem a felekre kiható határozat (döntés) elérése, hanem annak deklarálása, hogy a megtámadott határozat egésze vagy annak valamely rendelkezése törvénysértő. Az erről szóló megállapítás nem a múltra hat, hanem a jövő jogalkalmazásának szól. Tehát a büntetőperben, az érintett büntetőeljáráson kívül eső olyan eljárás, amelynek tartalma jogértelmezés. Törvényi korlátja, hogy a Kúria határozata ellenében és perújítási, avagy felülvizsgálati okból nem vehető igénybe.
- [34] A Be. törvényességi jogorvoslatra vonatkozó rendelkezései tartalmilag nem változtak a korábbi Be., 2002. évi I. törvény általi módosításával 2003. január 1-jén hatályba lépett szabályozáshoz képest. A 2002. évi I. törvény 224. §-ához fűzött indokolás szerint „A törvény nem csupán átveszi a hatályos jog szerinti törvényesség érdekében emelhető jogorvoslat intézményét, hanem azt tovább bővíti. Ezt a rendkívüli jogorvoslatot a felülvizsgálattal már nem érinthető, de a jogegységi eljárással még nem orvosolható törvénysértések deklaratív jellegű orvoslására kívánja felhasználni.
- [35] A törvény szabályozása ezt nem csupán a törvénysértő ügydöntő, hanem valamennyi jogerős bírósági határozat ellen gyakorolhatónak tartja. A rendkívüli jogorvoslat alapján hozható határozat csak a törvénysértés megállapítására szorítkozhat, de ha a terhelt felmentésének vagy vele szemben enyhébb rendelkezés meghozatalának van helye, a határozat az elítélte is kihat.
- [36] A törvényesség érdekében emelhető jogorvoslat voltaképpen az Alkotmánybíróság által megszüntetett törvényességi óvás és az ennek helyébe lépett felülvizsgálati eljárás között keletkezett ürt tölti ki, és ezáltal megoldhatóvá válik, hogy – elvileg – törvénysértő bírósági határozat ne váljék kiküszöbölhetetlenné.
- [37] A törvény azonban nem a törvényességi óvás jogintézményét éleszti fel. Az

Alkotmánybíróság határozatában foglalt elvi elvárásokat a rendkívüli jogorvoslati és a jogegységi funkció szétválasztását illetően, illetve a rendkívüli jogorvoslat kezdeményezésének jogát alanyi joggá formálását illetően a törvényhozó 1992-ben megtette, majd ezt a jogegységi eljárás szabályozásával továbbfejlesztette 1997-ben. A jogi környezet tehát nem ugyanaz, mint az Alkotmánybíróság 1992. évi határozatának meghozatalakor.

- [38] Ezért a törvény szerint törvényesség érdekében emelhető jogorvoslat sem tartalmában, sem funkciójában nem azonos a törvényességi óvással, és nem ez az egyetlen jogi eszköz a jogerős, de törvénysértő határozatok orvoslására. Ellenkezőleg: a törvény a törvényesség érdekében emelhető jogorvoslatot nem arra kívánja felhasználni, hogy jogerős határozatok törvénysértő jellegét orvosolja, hanem arra, hogy a joggyakorlat számára jogegységi funkciókat lásson el azzal, hogy a törvénysértő határozatok megtámadására ugyan lehetőséget ad, de orvoslásukra nem. Ez hasonló kiindulási alap, mint a jogegységi eljárás, de a jogegységi eljárás feltételei itt még nem állnak fenn.” [2002. évi I. törvény 224. §-hoz fűzött indokolás; vö.: 2006. évi LI. törvény 214. §-ához; 2017. évi CX. törvény 666–669. §-ához fűzött indokolás]
- [39] Jelen ügyben a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati eljárásnak alanyi, tárgyi és tartalmi feltételei egyaránt adottak.
- [40] A törvény nem határozza meg a törvénysértés mibenlétét, vagyis azt, hogy annak megállapítására anyagi-, avagy eljárásjogi ok adhat-e alapot.
- [41] Kétségtelen, hogy a Kúria döntési jogkörére vonatkozó szabály számos anyagi jogi elemet rögzít, azonban ez korántsem jelenti azt, hogy a legfőbb ügyész indítványa kizárólag anyagi jogi kérdésekre szorítkozhat. A Kúria gyakorlata következetes abban, hogy eljárásjogi kérdést érintő – ezen belül kényszerintézkedések, közte vádemelés előtt hozott bírósági határozat kapcsán felmerült – kérdésekben is határozott [Bt.I.130/2012/3.; Bt.III.24/2016/4.; Bt.II.357/2018/6.].
- [42] Ez következik abból, hogy a szabályozás, a jogintézmény jogépségi célt szolgál; vagyis azt, hogy a jogerő (avagy a véglegesség) bekövetkezte, tehát fellebbezés, illetve más törvényi lehetőség hiányában se maradjon megválaszolatlanul a legfőbb ügyész törvényességi aggálya. Ez a szabályozás kétségtelen közjogi természetű megfontolása.
- [43] Ugyanakkor a legfőbb ügyész kizárólagos jogosultságának perjogi ellensúlyaként a törvény csak bizonyos, és az érintett terhelt javát szolgáló megváltoztatására ad lehetőséget. Egyébként a Kúria a megtámadott határozat jogerejét nem törheti fel, csupán a

törvénysértés deklarálására szorítkozhat. Ez a kettősség abból a megfontolásból ered, hogy a terhelt számára sérelmes törvénysértés esetében a megváltoztatást a törvényesség, az igazság követelménye (továbbá a favor defensionis elvárása), míg a terhelt számára kedvező, ám törvénysértő határozat érintetlenségét pedig a jogerő épségének igénye igazolja.

- [44] Jelen ügyben ez utóbbiról van szó.
- [45] Általánosságban valamely bírói rendelkezés vagy azért lehet törvénysértő, mert rossz (jogi, avagy ténybeli) választ ad, vagy pedig azért, mert nem ad választ.
- [46] Ehhez képest egy bírói rendelkezés egyfelől azért törvénysértő, mert a törvény valamely konkrét, kötelező szabályát megszegi (ami inkább anyagi jogi természetű), avagy ún. abszolút eljárási szabálysértést vét.
- [47] Másfelől azért törvénysértő, mert olyan törvényi szabályt sért, amelynek alkalmazását a törvény a bíró számára más törvényi szabályokkal összhangban, törvényi korlátok között biztosítja. Ezek főleg olyan eljárásjogi kérdések, amelyek értelmezést igényelnek. Ilyenkor arról van szó, hogy az ilyen bírói rendelkezés nem illeszkedik a törvénybe, ez azonban nem mérlegelés, hanem jogi értékelés következménye. Jelen ügyben ez történt.
- [48] További esete a törvénysértésnek, amikor a bíró a törvény diszkrecionális lehetőségével (a törvény által delegált, átadott mandátummal) élve alkalmazza a törvényt, és ez valamelyik fél számára sérelmes (úgymond törvénysértő). Ezek leginkább a jogkövetkezmények körébe tartoznak, s mérlegelés eredményei. Ilyenkor is szó lehet azonban arról, hogy a rendelkezés a törvény elvi sérelmével jár. De ez a helyzet akkor is, ha a bíró hallgat, és nem foglalkozik olyan kérdéssel, ami a határozata rendelkezésével összefüggő; ez nem konkrét törvényi szabály megsértése, hanem egyoldalúság. Végül van az a törvénysértés, ami nem más, mint direkt büntetőjogi szabályba, tilalomba ütközés, ez egyben perújítási ok is [Be. 637. § (1) bekezdés e) pont].
- [49] A támadott határozat rendelkezései a következők voltak
- a letartóztatás elrendelése és annak tartama;
 - az óvadék megállapítását célzó védői indítvány elfogadása;
 - az óvadék összegének megállapítása;
 - az óvadék befizetési határidejének megállapítása;
 - az óvadék letétele esetére bűnügyi felügyelet elrendelése és annak tartama;
 - a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak megállapítása;
 - az óvadék letétele esetére a letartóztatás megszüntetése.

- [50] Ehhez képest – tehát a rendelkezések mentén – vizsgálandó a legfőbb ügyész indítványának alapossága, illetve a törvénysértés mibenléte.
- [51] A kerületi bíróság (nyomozási bírása) előtt
- az ügyész a terhelt letartóztatását indítványozta a szökés, elrejtőzés veszélye miatt,
 - a védő elsődlegesen az ügyészi indítvány elutasítását, másodlagosan 10 millió forint óvadék fejében, a terhelt bűnügyi felügyeletének elrendelését indítványozta.
- [52] Ebben kellett dönten, ezt kellett eldönteni.
- [53] A kerületi bíróság szerint az ügyészi és védői indítvány (egyaránt) megalapozott. Ez a kijelentés önmagában ellentmondásos. Valójában ugyanis a kerületi bíróság kizárólag a védő (másodlagos) álláspontját fogadta el.
- [54] A kerületi bíróság saját (határozatában rögzített) álláspontja a következő volt:
- megállapítható a felrótt bűncselekmény megalapozott gyanúja egyelőre,
 - valószínűsíti a terhelt felelősségét több rendelkezésre álló adat,
 - egyértelműen vannak olyan bizonyítékok, amelyek valószínűsítik a terhelt általi elkövetést,
 - a gyanúsítás szerint a cselekmény – bizonyítottasága esetén – alkalmas (az ügyészi állásponttal egyezően) a halálos tömegszerencsétlenséget okozó vízi közlekedés gondatlan veszélyeztetésének vétsége [Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel a (3) bekezdés V. tétele] megállapítására, ami 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő,
 - folyamatban van a nyomozás,
 - megállapítható a terhelttel szemben a személyi szabadságot korlátozó (érintő) bírói engedélyes kényszerintézkedés alkalmazásának a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában foglalt különös oka (ami a szökés, elrejtőzés, elérhetetlenné válás veszélye),
 - megalapozottan feltehető, hogy kényszerintézkedés hiánya esetén a terhelt elérhetetlenné válna [Be. 276. § (2) bek. a) pont ab) alpont].
- [55] A kerületi bíróság szempontjai, kockázatként vette számba a következőket
- megállapítható, hogy az adott cselekmény jelentős tárgyi súlyú, és igen súlyos következményekkel járt;
 - a terhelt ukrán állampolgár, magyarországi tartózkodási hellyel vagy kötődéssel nem rendelkezik, munkájából adódóan tartózkodási helye gyakran változik, illetve nehezen elérhető, jelentős helyismerettel rendelkezik akár a környező nyugat-európai, akár saját hazája tekintetében is, és mind anyagi lehetőségei, mind pedig esetleges személyes kapcsolatai lehetővé tennék számára, hogy a hatóságok látóköréből hosszú időre kikerüljön;

- a 64 éves terhelt számára még a viszonylag alacsonyabb tartamú szabadságvesztés is jelentős motivációt jelenthet arra, hogy az esetleges felelősségre vonást elkerülje, akár úgy hogy a hatóságok számára elérhetlenné válik.

[56] A kerületi bíróság ezen kockázati tényezők ellenében vette számba a következőket

- a terhelt 44 éve dolgozik a vízi közlekedésben, 30 éve kapitányként;
- munkája jelentős része a Duna vonalához kötődik;
- saját elmondása szerint négy hét munka után két hét pihenőideje van, melyet odesszai lakcímén tölt;
- személyi, családi megélhetési és lakhatási körülményei teljes mértékben rendezettek.

[57] A kockázati körülmények számbavétele szintén ellentmondásos, mivel a kerületi bíróságnak valójában nem voltak a kockázat ellen ható érvei, hanem csupán a letartóztatás mellett voltak érvei:

- közömbös érv, hogy a terhelt hajóskapitány és mióta; ennek abból a szempontból lenne jelentősége, hogy mint ilyen bizonyos helyzetben nyomozóhatóság is (külföldön), ami azt jelenti, hogy értelemszerűen helyzeténél fogva teljes fennhatósága van a hajón (hajóval) történetek kapcsán, azaz a saját érdekérvényesítő képessége (helyzeténél fogva) mindenki másnál nagyobb; a kényszerintézkedés esetében ez lehetett volna kockázati szempont, s nem pedig a pályafutás;
- közömbös a terhelt munkájának a Duna – ami (köztudomásúan) nemzetközi folyó – vonalához kötöttsége, önmagától értődően.
- közömbös, hogy a terhelt a két heti pihenőidejét ukrainai otthonában tölti, egyben szintén közömbös a vele szemben Magyarországon folyó büntetőeljárás szempontjából az ottani körülményeinek, így lakhatási körülményeinek rendezettsége; illetve éppen ezeket oltja ki a kerületi bíróság általi kockázat megállapítása.

[58] Valójában tehát a kerületi bíróság határozata a kockázat kapcsán kifejezetten valós érveket, míg a szökés, elrejtőzés veszélye kockázata ellenében üres tartalmú szempontokat sorolt fel.

[59] A kerületi bíróság következtetése mindezek alapján, hogy szerinte

- a terhelt letartóztatása indokolt; mert személyi körülményei, különösen a hatóságok számára való elérhetlenné válás veszélye és a cselekmény jellege miatt indokolt annak biztosítása, hogy az eljárás kezdeti szakaszában a hatóságok számára bármikor elérhető legyen;
- nem indokolt enyhébb kényszerintézkedés óvadék nélküli alkalmazása; mert a szökés elrejtőzés veszélye olyan jelentős, hogy enyhébb kényszerintézkedés óvadék nélküli alkalmazására nincs lehetőség.

- [60] Ezért a kerületi bíróság szerint nincs lehetőség a bűnügyi felügyelet szigorúbb formájának alkalmazására, ami egy adott magyarországi lakcímhez köthető; ehhez különböző adatok, illetve nyilatkozatok szükségesek, mellyel a lakhatás biztosítását, a megélhetést igazolni kell; jelenleg pedig a védelem nem tudott ilyen iratokat benyújtani; így a bíróságnak nincs lehetősége e szigorúbb formájú bűnügyi felügyelet alkalmazására.
- [61] Ez valójában azt jelenti, hogy a kerületi bíróságnak birtokában ekkor csupán a terhelt ukrainai lakóhelyének és tartózkodási helyének címe volt, magyarországi cím pedig nem, azaz a terhelt elérhetetlen volt, s ezért a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz alkalmazhatósága sem valós lehetőség.
- [62] A kerületi bíróság utalt arra is, hogy a bűnügyi felügyelet enyhébb formája önkéntes jogkövetést feltételez, s vagy egy település elhagyásának tilalmát, vagy csupán jelentkezési kötelezettséget jelentene. A kerületi bíróság azonban ezen önkéntes jogkövetést önmagában nem tartotta valószínűsíthetőnek, figyelemmel a jelentős büntetési tételre, a terhelt mobilis életviszonyaira és személyi körülményeire; a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz pedig – álláspontja szerint – csak az észlelést és a feltalálást könnyíti meg, de megakadályozni nem tudja az esetleges eltávozást.
- [63] Ugyanakkor a kerületi bíróság álláspontja szerint a letartóztatás helyett a bűnügyi felügyelet mégis alkalmazható lenne egy, a vállaltnál magasabb összegű, de a terhelt személyi és vagyoni helyzetével arányos mértékű óvadék alkalmazása esetén.
- [64] Tehát a kerületi bíróság szerint
- kizárólag a szökés, elrejtőzés, elérhetetlenné válás mellett van számos és valós ténybeli körülmény, érv;
 - e kockázat mérvének közömbösítésére, ellensúlyozására a bűnügyi felügyeletnek sem a szigorúbb, sem az enyhébb fajtája nem képes (még nyomkövető eszközzel sem),
 - nincs meg a bűnügyi felügyelet alkalmazásának törvényi előfeltétele,
 - nincs a terheltnek magyarországi lakó- vagy tartózkodási helye, nincs magyar elérhetősége, címe.
- [65] Ugyanakkor a kerületi bíróság szerint a felajánlott 10 millió forintnál magasabb összegű, a bíróság szerint 15 millió forint összegű óvadék letétele esetén a bűnügyi felügyelet már alkalmas lesz a meglévő kockázatot ellensúlyozni.
- [66] Azaz – végeredményként – a kerületi bíróság szerint 5 millió forint többlet megfizetése képes arra, hogy mindazokat a kockázati tényezőket közömbösítse, amelyre a bűnügyi felügyelet, nyomkövetővel (és egyébként 10 millió forint mellett) nem (volt) képes.
- [67] Ez a kerületi bíróság határozatának újabb ellentmondása, és valójában ebben áll a kerületi

bíróság törvénysértése.

- [68] Nyilvánvaló ugyanis, hogy nem lehetséges a letartóztatás bűnügyi felügyeletre váltása, ha a kockázatok (veszélyek) mérvének közömbösítésére, csökkentésére a bűnügyi felügyelet önmagában és eleve nem alkalmas (mivel a terhelt nem elérhető magyar címen, s csupán a jelentkezési kötelezettség jelentene kapcsolatot, ami pedig nyilván egyoldalú, ez különösebb magyarázatot nem igényel). Az óvadék már a bűnügyi felügyelet magatartási szabályát biztosítja (Be. 282. §), ám ha a bűnügyi felügyelet elrendelésének eleve nincsenek meg a törvényi feltételei (amint a kerületi bíróság azt rögzítette), akkor azok hiányát óvadékkal, avagy az óvadék összegének a nagyságával pótolni nem lehet. Hasonlóan ahhoz, ha egy börtönbüntetés végrehajtását nem lehet felfüggeszteni, akkor ez nem kerülhető meg, nem kerülhető ki akként, hogy a törvényi mértéket kimerítő, avagy azon túli időtartamra történik rendelkezés a végrehajtás felfüggesztésről.
- [69] Ilyenkor, az ilyen bírói rendelkezés nem illeszkedik a törvénybe, másként szólva ilyen bírói rendelkezést a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé. Ezáltal ugyanis a bíró a törvényben nem biztosított lehetőséggel élve ad lehetőséget (avagy zár el lehetőségtől), miáltal – törvényileg nem igazolható – előnyt (illetve hátrányt) okoz.
- [70] A kerületi bíróság végzése ellen az ügyész fellebbezett az óvadék elfogadása miatt, és a bűnügyi felügyelet mellőzése végett.
- [71] Az ügyész fellebbezésében és annak kiegészítéseként a következőkre hivatkozott
- a letartóztatás Be. 277. § (4) bekezdés b) pontja szerinti, a nyomozás állására és érdekeire, valamint a 277. § (4) bekezdés d) pontja szerinti a terhelt és más személy viszonyára, továbbá a (4) bekezdés e) pontja szerinti a terhelt által tanúsított magatartásra tekintő indoka is fennáll,
 - a letartóztatásnak a Be. 276. § (2) bekezdés b) pontja szerinti célból [a 276. § (2) bekezdés ba) és bb) alpontjai szerinti feltételek fennállása miatt] is helye van;
 - a bűnügyi felügyelet az óvadékkal és a nyomkövetővel együtt sem elegendő, a jelenlét biztosítására,
 - a szökés veszélyét a Budapest egész területén történő mozgás lehetősége is magában hordozza,
 - az óvadék összege nem áll arányban a cselekmény tárgyi súlyával és a gyanúsított jövedelmi viszonyaival,
 - Ukrajna nem adja ki állampolgárát másik államnak, a Párizsban, 1957. december 13-án kelt európai kiadatási egyezményhez Ukrajna által a 6. cikkben megfogalmazott fenntartás szerint,

- a terheltet Hollandiában 2019. április 1-jén történt hajóbaleset kapcsán, mint az érintett hajó másodkapitányát, gyanúsítottként hallgatták ki, s csatolta az Eurojust holland nemzeti szekciójának hivatalos átiratát, miszerint a terhelttel szemben Hollandiában nyomozás folyik,
 - a terhelt a baleset után és a kihallgatása közötti időben mobiltelefonján elektronikus adatokat semmisített meg, törölt, s csatolta az igazságügyi informatikus szakértői véleményt, ami a gyanúsítottól lefoglalt eszközökről időközben elkészült.
- [72] Itt jegyzi meg a Kúria, hogy az ügyész a kerületi bíróság előtt már hivatkozott a terhelt esetében fennálló kiadatási joghelyzetre, a törvényszék pedig határozatában rögzítette, hogy az ügyész szakvéleményt csatolt, viszont annak (egyébként ügyészi fellebbezésben is hivatkozott) tartalmáról említést nem tett.
- [73] A védő elsősorban a terhelt kényszerintézkedés nélküli szabadlábra helyezését, másodsorban az elsőfokú végzés helybenhagyását indítványozta. Álláspontja szerint nincs megalapozott gyanú, továbbá munkáltatói nyilatkozatot csatolt, ami szerint a terheltnek van megfelelő jövedelme, és a munkáltató B.-n a lakhatást biztosítja, annak költségét viseli. Kifejtette, hogy a büntetési tételben megnyilvánuló tárgyi súly önmagában nem lehet a szökés, elrejtőzés veszélyére hivatkozás alapja.
- [74] A törvényszéknek ebben, erről kellett döntenie.
- [75] A törvényszék szerint az ügyészi fellebbezés nem megalapozott. Megjegyzi a Kúria, hogy valójában ez sem teljesen helyénvaló megállapítás, hiszen a törvényszék – az ügyészi fellebbezéssel, abban kifejtett indokokkal egyetértve – pótolta a kerületi bíróság jogi hivatkozását; azzal, hogy a kerületi bíróság szerint is indokoltnak tartotta, hogy a terhelt a nyomozó hatóság számára bármikor elérhető legyen, következésképpen jelenlétének letartóztatása útján való biztosítását a nyomozás érdekei is indokolják.
- [76] A törvényszék saját (határozatában rögzített) álláspontja a következő volt. Kifejtette, hogy ülés tartásának nem volt helye [a Be. 481. § (4) bekezdése szerint]. Egyetértett a kerületi bírósággal abban, hogy
- a megalapozott gyanú fennáll [Be. 276. § (1) bek. a) pont],
 - a szükségesség fennáll [Be. 276. § (1) bek. b) pont],
 - a szökés, elrejtőzés veszélye a letartóztatás elrendelését indokolja,
 - a kényszerintézkedés alkalmazása, a Be. 271. § (1) és (2) bekezdésében írtakra is figyelemmel nem mellőzhető,
 - okszerű a következtetés, hogy a szökés, elrejtőzés veszélye reális.

- [77] Egyetértett abban, hogy az idősebb korú terhelt személyi és egzisztenciális körülményei teljességgel rendezettek. Ugyanakkor kifejtette, hogy a terhelt nehezen ellenőrizhető, lehetősége van arra, hogy a hatóság látóköréből kikerüljön, mert a családjával külföldön él, egzisztenciális háttere Ukrajnához, munkája pedig más európai országokhoz is köti. Ekként személyi kötődései a szokványosnál tágabb körűek, foglalkozásából következik, hogy tartózkodási helye az év nagyobb részében folyamatosan változik.
- [78] Egyetértett a védővel abban, hogy a megalapozott gyanú szerinti cselekmény tárgyi súlya önmagában a kényszerintézkedés elrendelését nem alapozhatja meg.
- [79] A törvényszék kifejtette, hogy – álláspontja szerint – nem bocsátkozhat a beszerzett bizonyítékok összevető mérlegelésébe, ideértve az ügyész által csatolt szakértői véleményt is.
- [80] A törvényszék álláspontja téves. Kétségtelen, hogy a kényszerintézkedésről való döntéshozatal során a bíróság nem bocsátkozhat a rendelkezésre álló bizonyítékok büntetőjogi felelősség kérdésének tisztázását célzó mérlegelésébe, egybevetésébe. De egy adat, avagy bizonyíték önmagában való és a terhelt eljárásbeli magatartása esetleges kockázatosságának valószínűségére vonatkozó vizsgálata nem tehető félre. Ez két különböző vizsgálódás, s ebben is következetes az ítélkezési gyakorlat (BH. 1992/234., 1998/118.). Megjegyzi a Kúria, hogy a törvényszék álláspontja folytán valójában a Be. 276. § (2) bekezdés ba) pontja szerinti ok (eljárás megnehezítése), illetve annak megállapíthatósága kiüresedne. Amint jelen ügyben is ekként a törvényszék egy ügyészi érvet – s egyben egy különös okot – téves jogértelmezéssel közömbösített.
- [81] A törvényszék kifejtette, hogy – álláspontja szerint – nincs jelentősége annak, hogy a terheltet korábban Hollandiában gyanúsítottként hallgatták ki, mivel az ügy tárgya, állása és annak kimenetele nem ismert, továbbá az ügyészi indítvány szerinti, Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) pontja szerinti különös okkal összefüggésbe nem is hozható.
- [82] A törvényszék álláspontja téves. Ugyanis pro és kontra egyaránt jelentősége lehet annak, ha az érintettel szemben – hivatalos adat szerint – alig pár hónappal korábban más büntetőeljárás is indult. Akivel szemben más büntetőeljárás is van folyamatban – jelen esetben másik országban – annak jelentősége lehet vagy azért mert mindenhol megjelenik, vagy azért, mert reálisan feltehető, hogy mindegyik elől el akar szökni. Ez vizsgálandó szempont, de azt nem lehet mondani, hogy közömbös. Mindazonáltal ez az adat és az ukrainai kiadatás kérdése egyben kétségtelen számbaveendő és megválaszolandó, de figyelmen kívül nem hagyható.

- [83] A törvényszék álláspontja szerint fontos volt kiemelni, hogy a gyanúsítás tárgyát gondatlan vétség képezi.
- [84] A törvényszék álláspontja alapvetően téves. Egyfelől a kényszerintézkedés indokoltsága tárgyában (a kockázatok körében, amint az általános feltétel kapcsán is) közömbös, hogy a felrótt cselekmény szándékos vagy gondatlan, avagy vegyes bűnösségű. Jelentősége nem ennek van, hanem annak, hogy mit fejez ki a törvényi értékelés, az adott cselekményt miként súlyozza, ez pedig nem más, mint a büntetési tétel. Ez olyan tényező, ami súlyként lebeg az elkövető feje felett, és ennek „terhe” miatt eljárásjogi elnevezése terhelt. Ha nem lenne kilátásba helyezett büntetés, az eljárás csak felelősség megállapítását célozná, akkor a szökés – s így a kényszerintézkedés – gondolata nem merülne fel. Ez a teher ami nyomasztó, és minél nagyobb, kétségtelenül annál inkább az. Jelen ügyben egyébként ez vitathatatlanul 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés (ami egyező a rablás büntette alapesetével). Ezért a kényszerintézkedés kapcsán ennek van jelentősége. A gondatlan alakzatnak (miként előkészületnek, kísérleti szaknak, részesi magatartásnak) viszont nincs.
- [85] Ezzel összhangban rendelkezik akként a törvény, miszerint szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban van helye a terhelttel szemben személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének [276. § (1) bek.]. Megjegyzi a Kúria, hogy a kényszerintézkedés kockázati elemeként a gondatlanság a bűnismétlés veszélye esetében lehet jelentőséggel bíró.
- [86] A törvényszék rögzítette tovább, hogy álláspontja szerint a terhelt a személyi körülményeire [Be. 277. § (4) bek. c) pont] és a munkavégzés határokon átívelő, folyamatos úton léttel járó formája miatt jelent az eljárás szempontjából veszélyt.
- [87] A törvényszék következtetése mindezek alapján, hogy – szerinte – a büntetlen előéletű, gondatlan bűncselekménnyel gyanúsított terhelt esetében a (semmilyen adattal nem cáfolt) feltételezhető jogkövető magatartást erősítve, a védelem által megjelölt összegnél jelentősen magasabb, annak másfélszeresét kitevő, a családjában egyedüli kereső terhelt éves jövedelme jelentős részét kitevő összegű óvadék és a nyomon követő technikai eszközzel biztosított bűnügyi felügyelet oly mértékben csökkentheti, ellensúlyozhatja a szökés, elrejtőzés kockázatát, hogy a letartóztatás mellőzhetővé válik.
- [88] Vagyis a törvényszék álláspontja szerint is letartóztatást indokol a szökés, elrejtőzés veszélye, ami reális, okszerű, s rögzítette, hogy fennáll mind a bűncselekmény jellegére, mind a nyomozás állására, mind pedig a terhelt személyi és családi körülményeire tekintettel a kockázat, illetve annak indoka.

[89] Ugyanakkor a törvényszék

- nem foglalkozott az ügyészi fellebbezésben hivatkozott ukrain kiadatás kérdésével,
- közömbösnek tekintette a Hollandiában folyó másik eljárásra vonatkozó adatot,
- téves jogértelmezéssel közömbösítette a becsatolt új szakértői véleményt, ezért nem vizsgálta az ügyészi fellebbezés kiegészítésében felhozott újabb különös okot, vagyis hallgatott róla, döntést nem hozott,
- tévesen jelentőséget tulajdonított a gondatlanságnak, miközben a büntetési tétel nagyságát figyelmen kívül hagyta.

[90] Valójában tehát az történt, hogy a kerületi bíróság rossz törvényértelmezéssel kaput nyitott az óvadéknak. A törvényszék pedig ahelyett, hogy ezt a törvényértelmezést helyretette volna – akár úgy, hogy megváltoztatja a rendelkezést, akár úgy, hogy olyan tartalommal tölti meg, amitől helyessé válik – valójában változatlan ténybeli kockázati alapon, helybenhagyta a kerületi bíróság döntését.

[91] Ehhez hozzátartozik, hogy egyfelől az ügyész álláspontját szó nélkül hagyta, vagy akként, hogy egyáltalán nem foglalkozott vele, vagy pedig úgy hogy téves jogértelmezéssel közömbösítette.

[92] Másfelől jelentőséget tulajdonított tévesen a következőknek:

- a gyanúsítás szerinti gondatlanságnak,
- a terhelt büntetlen előéletének,
- a b.-i lakhatás fizetővendéglátás útján biztosításának,
- az óvadéki összeg felajánlathoz képest (másfélszeres) arányának, miközben hallgatott arról, hogy ennek nominál összegét az ügyész kevésnek tartotta,
- a szerinte nem cáfolt önkéntes jogkövetésnek, miközben közömbösítette az adatmegsemmisítésről szóló szakértői véleményt, valamint közömbösnek tartja az Ukrán kiadatás kérdését, illetve ezekről hallgatott.

[93] A törvényszéki határozattal véglegessé vált az a törvénysértés, ami miatt a kúriai eljárásnak helye volt. Ez pedig az, hogy amennyiben a bűnügyi felügyelet eleve, illetve a bíróság saját álláspontja szerint sem alkalmazható, akkor az óvadék alkalmazásával sem tehető alkalmassá, illetve alkalmazhatóvá, másrészt a törvény alapján óvadék helyesen és továbbra is csak a szökés elrejtőzés esetére szólhat, s ez azért van így, mert a többi ok magatartási szabállyal nem védhető, így az óvadékkal nem is biztosítható.

[94] Más kérdés, hogy az eljárt bíróság valójában hallgatott és nem döntött az ügyész többlet okairól, amit az ügyész jogosan terjeszthet elő. Ez két dolgot érint egyrészt ilyenkor az ülés

tartása nem kizárt (értelemszerűen a nagyobb garanciakészletű eljárási forma irányába mindig van lehetőség elmozdulni), de a kontradikció iránti elváráshoz fűződő érdek másként is biztosítható, amint jelen ügyben – egyébként a védelem és az ügyész által sem vitatottan, az írásbeli nyilatkozatok kölcsönös megismerése folytán – meg is történt. Másrészt a bíróság hallgatása nem döntés, azaz ilyen okból a végleges határozat után (ami res iudicata hatást nem von maga után) az ügyész újabb indítvánnyal élhet, amiről a bíróságnak döntenie kell.

- [95] A személyi szabadságot érintő kényszerintézkedések alkalmazása során a törvény világos útmutatást ad, nyilvánvaló abból a megfontolásból, hogy az állam-egyén viszonyát a büntetőeljárás rendeltetésével összhangba hozza.
- [96] Az Alaptörvény IV. cikkének (2) bekezdése szerint: Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. A (3) bekezdés kimondja: A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul döntenie.
- [97] A Be. 2. § (3) bekezdése alapján a büntetőeljárásban alapvető jogot korlátozni csak az e törvény szerinti eljárásban, az e törvényben meghatározott okból, módon és mértékben lehet, feltéve, hogy az elérni kívánt cél kisebb korlátozással járó más eljárási cselekmény vagy intézkedés útján nem biztosítható.
- [98] A Be. 276. § (1) bekezdés b) pontja szerint szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban a terhelttel szemben személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének, meghosszabbításának és fenntartásának akkor van helye, ha a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés céljának eléréséhez ez szükséges, és az elérni kívánt cél másképp nem biztosítható.
- [99] A törvénynek az elérni kívánt cél, a cél eléréséhez szükséges kifejezései azt szolgálják a bírói jogalkalmazás szempontjából, hogy a bíróság ezt tartsa szem előtt, és emellett gondoskodjon arról a bánásmódról, amit a törvény előír.
- [100] A törvénynek kiterjedt értelmei vannak a fokozatosságra. Ilyen a Be. 2. § (3) bekezdése, a Be. 271. § (1)–(2) bekezdése, a Be. 276. § (1) bekezdés b) pontja, Be. 277. § (4) bekezdése, a Be. 279. § (1) bekezdése.
- [101] Ezek az előírások azonban értelemszerűen nem a kényszerintézkedés törvényi alapját

jelentik, hanem a jogalkalmazás törvényi szempontjait. A kényszerintézkedés törvényi alapját (törvényi okát és célját) azok a kockázatok, veszélyek jelentik, amit a törvény felsorol. Ennek megállapítása a jogalkalmazó (bíró) feladata. Kétségtelen olyan feladat, amikor egyben megmérni kell és megítélni is.

- [102] De ennek sorrendje változatlanul az, hogy előbb a kockázat realitását és mérvét kell a tárgyi és személyi körülmények alapján, mentén felmérni, megállapítani, és annak ismeretében számbavenni a visszatartó eszközöket, illetve kiválasztani a megfelelőt, ami elegendő, azaz szükséges és elégséges.
- [103] Ez pedig akkor teljesülhet törvényi intelmek szerint, ha minden lehetséges, felmerült kockázat asztalra kerül, és minden veszély, kockázat el van számolva.
- [104] Mindazonáltal a Be. 278. § (1) bekezdése szerint vádemelés előtt a bíróság az ügyész indítványára határoz a kényszerintézkedésről; a (3) bekezdés szerint pedig ha az ügyész letartóztatást indítványoz, akkor helyette bűnügyi felügyeletet stb. rendelhet el. Következésképpen vádemelés előtt a kényszerintézkedés tárgyában (amint korábban is) a bíróság kizárólag ügyészi indítványra jár el, és határoz, viszont ez egyben – értelemszerűen – azt is jelenti, hogy az indítványról határoznia kell.
- [105] Ezzel összhangban az ügyészi indítványtól kell kiindulnia (összhangban azzal, hogy ebben az eljárási szakaszban hivatalból a bíróság nem járhat el, másrészt ilyenkor az ügyészi indítványozás vád szerinti eljárás igényét jelenti). Vagyis nem eleve alulról (a legenyhébbtől) felfelé, hanem az ügyészi indítványtól kezdve lefelé haladva kell vizsgálni, hogy melyik eszköz alkalmazható, szükséges és elégséges. Lényegében azonban az ilyen döntés értelme ugyanaz, mint az érdemi ítéleté, legyen a ténybelisége, az eljárása és a jogi rendelkezése helyes.
- [106] A Be. 277. § (1) bekezdése szerint távoltartás a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának, illetve – ha ez a sértett vonatkozásában állapítható meg – a bűnismétlés megakadályozása érdekében rendelhető el. A (2) bekezdés szerint bűnügyi felügyelet a terhelt jelenlétének biztosítása, a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának akadályozása, illetve a bűnismétlés megakadályozása érdekében rendelhető el. A (4) bekezdés szerint a letartóztatás a terhelt jelenlétének biztosítása, a bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának akadályozása, illetve a bűnismétlés megakadályozása érdekében rendelhető el, ha különösen a bűncselekmény jellegére, a nyomozás állására és érdekeire, a terhelt személyi és családi körülményeire, a terhelt és a büntetőeljárásban részt vevő vagy más személy viszonyára, a terhelt büntetőeljárás előtt és

az eljárás során tanúsított magatartására tekintettel a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél távoltartással és bűnügyi felügyelettel nem biztosítható.

- [107] A Be. 281. § (1) bekezdése szerint a bűnügyi felügyelet a terhelt szabad mozgásához és a lakóhely, illetve tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát korlátozza. A (2) bekezdés alapján bűnügyi felügyelet elrendelése estén a bíróság előírja, hogy a terhelt a számára meghatározott területet, lakást, egyéb helységet, intézményt vagy ahhoz tartozó bekerített helyet engedély nélkül nem hagyhatja el, meghatározott jellegű nyilvános helyeket, nyilvános rendezvényeket vagy közterületet ne látogasson, illetve meghatározott időközönként és módon a rendőrség általános rendőri feladatok ellátására létrehozott szervénél jelentkezzen.
- [108] A 282. § alapján a távoltartás, bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak megtartását biztosító intézkedés a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz, illetve az óvadék. A 283. § (4) bekezdése szerint a bíróság a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz telepítésének feltételeit annak elrendelésekor tisztázza. A 284. § szerint az óvadék a bíróság által meghatározott pénzösszeg, amelynek célja a bíróság által elrendelt távoltartás, illetve bűnügyi felügyelet magatartási szabályai megtartásának, és a terhelt eljárási cselekményeken való jelenlétének elősegítése.
- [109] Kétségtelen, hogy az új eljárási törvény 2018. július 1-jei hatállyal jelentősen átalakította a 2003. július 1-jével újból bevezetett óvadék intézményét, amelynek új funkciója a távoltartás és a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak megtartását biztosító intézkedés. Az óvadék új szabályozásának lényege, hogy óvadék megállapítására minden esetben bűnügyi felügyelet, távoltartás, vagy távoltartás és bűnügyi felügyelet együttes alkalmazása esetén, e kényszerintézkedések magatartási szabályainak megtartása érdekében kerülhet sor.
- [110] Azaz egyrészt előfeltétele, hogy meglegyen a bűnügyi felügyelet elrendelésének törvényi feltétele, ez nyilvánvalóan hiányzik akkor, amikor a bíróság birtokában csupán külföldi, ukrainai tartózkodási és lakóhely címe van; az óvadék ezen nem segít.
- [111] Továbbá olyan magatartási szabály biztosítására, ami elő nem írható, az óvadék nem szolgálhat. Ilyen az, hogy tartózkodni kell új bűncselekmény elkövetésétől, avagy a bizonyítás megnehezítésétől, meghiúsításától. Ehhez képest ezen más törvényi okok esetében az óvadék alkalmazására sincs törvényi lehetőség.
- [112] Ma tehát – szemben a korábbi Be.-vel – az óvadék nem a letartóztatás önálló alternatívája,

nem az óvadék válthatja fel a letartóztatást, hanem a bűnügyi felügyelet (illetve távollattás, avagy kettő együtt), az óvadék pedig legfeljebb ennek a biztosítéka, biztosítását szolgálja lehet.

- [113] Ehhez képest eldöntendő kérdés, hogy a letartóztatás törvényi okai (feltételei) és az óvadék törvényi lehetősége (célja, rendeltetése) miként áll összhangban. Kétségtelen, hogy főszabályként az óvadék a letartóztatást váltó bűnügyi felügyelet (stb.) magatartási szabályainak biztosítását célozza. Ugyanakkor a Be. 284. § e kettő mellett kifejezett, önálló célként rögzíti az eljárásban való jelenlét biztosításának elősegítését. A szabályozás viszont nem rögzíti kifejezetten, hogy az óvadék a bizonyítás megnehezítése és a bűnisméltés kockázata esetében is alkalmazható biztosíték, és ezt – szemben a korábbi szabályozással – nem is zárja ki.
- [114] Mindez összhangba akként hozható, hogy – amint arra a törvény indokoltás is utal – a bűnisméltéstől és a bizonyítás megnehezítésétől való tartózkodás nyilvánvalóan nem írható elő magatartási szabályként. Márpedig, ha valami nem írható elő magatartási szabályként, akkor annak biztosítékát, illetve biztosítékául óvadékot (pénzösszeget) sem lehet felajánlani és elfogadni. Következésképp ha a bűnisméltés, avagy a bizonyítás megnehezítésének a kockázata, avagy ilyen kockázat is fennáll, reális, akkor óvadék nem fogadható el. Ehelyett más biztosító intézkedést, vagy eleve más személyi szabadságot érintő kényszerintézkedést kell választani. Eltérő törvényi rendelkezés hiányában a távollattás, illetve bűnügyi felügyelet e két kockázat estében is választható alternatíva, viszont az óvadék ezek biztosítékául nem szolgálhat (vö.: 2017. évi XC. törvény 280–295. §-hoz fűzött indokoltás).
- [115] Amennyiben tehát a bíróság saját álláspontja szerint a terhelttel szemben a személyi szabadságot érintő engedélyes kényszerintézkedéssel elérni kívánt cél bűnügyi felügyelettel (annak sem szigorúbb, sem enyhébb formájával) nem biztosítható, vagyis ha a bűnügyi felügyelet elrendelésének eleve nincsenek meg a törvényi feltételei (amint azt a kerületi bíróság a határozatában rögzítette), akkor azok hiányát óvadékkal, avagy az óvadék összegének nagyságával pótolni nem lehet.
- [116] Vagyis, ha a bíró e két intézményt óvadék nélkül nem tartja elegendőnek, akkor értelemszerűen nem nyugtathatja meg lelkiismeretét az óvadékkal, vagyis nem választhatja e két intézményt, mivel az óvadék nem a letartóztatás önálló alternatívája, hanem a távollattás és a bűnügyi felügyelet biztosítékainak egyike.
- [117] Az óvadék nem pénzügyi kategória, valójában a zálog, egy ígértet fejében. Aki felajánlja az kimondva, kimondatlanul azt ígéri, hogy nem jelent kockázatot, aki engedi azt mondja,

hogy az ígéret elfogadható, a kockázatérzés megnyugtató módon elviselhető. Ebben a bírónak kettős nézőpontja kell legyen, az egyik, amit a fél kínál, és a másik, ami (a féltől függetlenül) a bíró sajátja. Tehát a bírónak nem csupán az ügyfél kérdését kell megválaszolnia, hanem mert törvényt alkalmaz, a törvény szolgálatát végzi. Ennek helyességét szavatolja a Kúria.

- [118] Az óvadék a letartóztatásnak törvényes alapját nem szünteti meg, illetve nem az óvadék szünteti meg a letartóztatás törvényes alapját, hanem a bünygyi felügyelet stb. (függetlenül attól, hogy az óvadék letétele esetében szüntetik meg). Az óvadék mögött opportunist megfontolás van.
- [119] Helytállóan hivatkozott a legfőbb ügyész arra is, hogy a bünygyi felügyelet jogintézmény lényegéből következik, hogy ennek a kényszerintézkedésnek az elrendelésére abban az esetben kerülhet sor, ha a terhelt tartózkodási helye ismert, ellenőrizhető, így garantált, hogy az ügyben eljáró hatóságok számára a terhelt ténylegesen elérhető lesz. Ez következik a törvény [Be. 281. § (2) bekezdés a) pontja szerinti] megfogalmazásából is.
- [120] A kerületi bíróság annak ellenére rendelt el a terhelttel szemben bünygyi felügyeletet (írta elő, hogy a terhelt Budapest közigazgatási területét csak külön engedéllyel hagyhatja el, tartózkodási helyét, lakóhelyét engedély nélkül nem változtathatja meg), hogy a kényszerintézkedés tárgyában tartott ülésen a védő kifejtette, a terhelt dolgozni szeretne és az általa vezetett hajón Európában közlekedni. S éppen ezért ajánlotta fel a védő kommunikációs lehetőségként és jelentkezési formaként az elektronikus levelezést. Ezt követően a másodfokon eljáró törvényszék a védő által előterjesztett új tényeket értékelte, amelyek arra vonatkoztak, hogy a terhelt megélhetését, egy adott címen b.-i lakhatását munkáltatója biztosítja, a terhelt konkrét magyarországi tartózkodási helyének megjelölésére – nyomkövető alkalmazása ellenére – azonban határozatában semmilyen formában nem utalt [vö.: 15/2018. (VI. 15) IM számú rendelet 2. § (1)–(3)bek.].
- [121] Ilyen körülmények között a bünygyi felügyelet elrendelése nem tekinthető tényszerű, más adattal alátámasztott, ésszerű érvekkel indokolt intézkedésnek.
- [122] A Be. 283. § (4) bekezdése kimondja, hogy a bíróság a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz telepítésének feltételeit annak elrendelésekor tisztázza.
- [123] A bíróság határozata ellentétes ezért a terhelt jövőbeni mozgása ellenőrzésének megvalósíthatóságára vonatkozó, a Be. 283. § (4) bekezdésében írt törvényi, valamint a bünygyi felügyelet és távollattás végrehajtásáról szóló 15/2018. (VI. 15.) IM rendelet 5–7. §-aiban írt rendelkezésekkel is; másképpen szólva a bírói rendelkezés ténybeli alapja sem

volt tisztázott.

- [124] A megtámadott határozat törvénysértő rendelkezése arra is visszavezethető, hogy a másodfokú bíróság az ügyészi fellebbezés kiegészítésében felhozott újabb különös ok kérdésében semmilyen döntést nem hozott, és az ügyészi indítványról e tekintetben semmilyen módon nem rendelkezett.
- [125] A Be. 478. § (1) bekezdése szerint ha a nyomozási bíróhoz benyújtott indítvány elbírálásának nincs akadálya, a bíróság nem ügydöntő végzéssel határoz, amelyben az indítványnak helyt ad, részben helyt ad vagy azt elutasítja. A (2) bekezdés szerint a határozat indokolása tartalmazza az indítvány lényegét, az eljárás alapjául szolgáló cselekmény tényállásának rövid leírását és Btk. szerinti minősítését, az indítvány törvényi feltételeinek fennállását vagy azok hiányára való utalást. A (3) bekezdés értelmében ha a bíróság az indítványt végleges nem ügydöntő végzéssel elutasította, változatlan alapon újabb indítvány előterjesztésének nincs helye. Az ilyen indítványról való döntést a bíróság mellőzheti, ez azonban nem akadálya annak, hogy a kérdésben újabb nem ügydöntő végzést hozzon.
- [126] A nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálására vonatkozó szabályokat a Be. 480–483. §-a tartalmazza, a Be. 465. § (1) bekezdése alapján pedig amennyiben a Be. bíróság vádemelés előtti eljárásra vonatkozó Tizenkettedik része nem tartalmaz speciális szabályt, a rendes bírósági eljárás szabályait e tekintetben is alkalmazni kell.
- [127] A Be. 478. § (1) bekezdéséből következően – s összhangban a már hivatkozott 278. § (1) bekezdésében foglaltakkal, illetve annak kapcsán kifejtettekkel – a bíróságot a vádemelést megelőzően benyújtott indítványokat érintően döntési kötelezettség (döntési kényszer) terheli, az indítványról dönteni kell, illetve az indítványról kell dönteni.
- [128] A Kúria 93. számú BK véleményében kifejtettek szerint: A határozat indokolásában a nyomozási bíró számot ad arról, hogy a letartóztatás általános feltételei fennállnak-e, és megindokolja, hogy a letartóztatás mely különös okát, milyen adatok alapján állapította meg. A határozat indokolásában ki kell térni a védői ténybeli és jogi érvelésre és a nyomozási bíró azzal kapcsolatos álláspontjára. A végzés indokolása tartalmazza az indítvány lényegét, az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény rövid leírását és minősítését, az indítvány törvényi feltételeinek fennállását vagy azok hiányára való utalást.
- [129] Az indokolásnak nem elegendő az ügyészi indítványban foglaltakra utalni, el kell számolnia azzal, hogy a nyomozási bíró a terheltet terhelő megalapozott gyanút, illetve a letartóztatás mely különös okát (okait), és milyen tények alapján látja fennállni, avagy milyen ésszerű

kétely merült fel az indítvány megalapozottságával szemben. E körben számot kell adni arról is, hogy a terhelt mely személyi körülményeit vizsgálta, és azokból milyen következtetésre jutott. Az eljárás kontradiktórus jellegéből következően az indokolásban minden, a nyomozási bíró által megállapított okra vonatkozóan ki kell térni, hogy arra milyen adat van, ki kell térni az ügyészi indítvánnyal szembeni védői ténybeli és jogi érvelésre és a nyomozási bíró azzal kapcsolatos álláspontjára. A határozatnak tartalmaznia kell, hogy az ügyészi indítványt mely részében találta alaposnak. Így válhat a határozat teljes körűen megalapozottá (vö.: Kúria Büntető Kollégiuma Joggyakorlat-elemző csoport 2016.El.II.JGY.B.2.).

- [130] Itt jegyzi meg a Kúria, hogy a Be. 478. § (3) bekezdése helyes értelme szerint a törvény változatlan alapon újabb indítvány előterjesztésekor az ilyen indítványról való döntés mellőzését akkor teszi lehetővé, ha azt korábban a bíróság már elutasította; vagyis az indítványról érdemben egyszer már döntött, döntési kötelezettségének eleget tett (hasonlóan ahhoz, amint perújítás esetében is az jelent újdonságot, aminek ténybeliségével az alapügyben eljáró bíróság nem foglalkozott, s jelentősége perdöntő). Elutasítás (az indítványról való döntés) hiányában – amint arra a védő helyesen hivatkozott – az ügyész nyilvánvalóan nincs elzárva attól, hogy újabb előterjesztést tegyen.
- [131] A törvénytörő rendelkezéséhez vezetett az is (a már kifejtettek szerint), hogy a törvénytörő az ügyészi fellebbezés kiegészítésében hivatkozott újabb letartóztatási okkal, és az annak alapját valószínűsítő tényekkel érdemben nem foglalkozott [az ügyész arra a következtetésre jutott, hogy a letartóztatás különös okaként már fennállnak a Be. 276. § (2) bekezdés b) pont ba) és bb) alpontjában megjelöltek is, illetve megállapíthatók a Be. 277. § (4) bekezdés d) és e) pontjában írt feltételek is].
- [132] A Be. 584. § (5) bekezdésében meghatározott keretek között lehet a fellebbezésben új tény állítani, illetve új bizonyítékra hivatkozni.
- [133] A letartóztatás okainak meglétét és a kényszerintézkedés szükségességét a bíróság nem csak olyan körülményre alapozhatja, amely a bizonyosság erejével megállapítható. Elégséges az is, ha a döntés olyan adaton (adatokon) alapul, amelyek tényszerűsége más adattal alátámasztott, és ez ésszerű érvet szolgáltat arra a következtetésre, hogy a kényszerintézkedés alkalmazása a törvény céljai érdekében szükségeszerű, célszerű (BH 2017.7.II.pont).
- [134] Amint arra a legfőbb ügyész átiratában helyesen hivatkozott, az eljárás nyomozati szakasza egy dinamikus folyamat, amelynek során a nyomozó hatóság addig nem ismert

bizonyítékokat szerez be, majd azok alapján az ügyességgel együtt következtetéseket von le, új tényeket állapít meg. Ezek az újabb adatok érdemben befolyásolhatják a kényszerintézkedés tárgyában hozandó döntést is, így annak érdekében, hogy a bíróság végleges határozata az aktuálisan (az adott eljárási szakaszban megkívánt bizonyossággal) megállapítható tényeken alapuljon és minden tekintetben törvényes legyen, az újonnan beszerzett adatokat, és az azok alapján levonható jogkövetkeztetéseket a másodfokon eljáró bíróság elé kell tárni. Nyilvánvaló, hogy annak lehetséges hatása a terheltre nézve lehet kedvező vagy hátrányos; úgyszintén a terhelt és a védő sincs megfosztva attól a lehetőségtől, hogy új tényekre hivatkozzon a fellebbezést elbíráló másodfokú bíróság előtt (mint ahogy egyébként ezt a védelem jelen ügyben is megtette).

- [135] Értelemszerűen az ügyész a kényszerintézkedés tárgyában folyó eljárásban a fellebbezésben újabb okot, körülményt (akár terheesebbet) is felhozhat, hiszen ilyen esetben „súlyosítási tilalom” nincs, eltérő döntés estében harmadfokú eljárás lehetősége fel sem merül, és nem jelenti a jogorvoslati jogosultság sérelmét sem. Ennek magyarázata pedig az, hogy az ilyen döntés rendes úton újra peresíthető, nem jelenti a döntés érinthetetlenségét; mint ahogyan a terhelt sincs elzárva attól, hogy bármikor a kényszerintézkedés megszüntetését, enyhébb intézkedés alkalmazását indítványozza.
- [136] Az ilyen döntés nem bizonyosságról, nem az igazság kimondásáról (nem a büntetőjogi főkérdés eldöntéséről), hanem az igazság kiderítése esélyének biztosításáról szól. Az ilyen döntés nem *res iudicata* érvényű, csupán arra kell vállalkoznia, hogy vele szemben utóbb ésszerű aggályok már ne legyenek támaszthatók. Ezt viszont el kell érni, akkor lehet mondani, hogy a döntés helyes. A kényszerintézkedés eljárási eszköz az igazság kiderítését, a valóság megismerése alapján célzó eljárásban. Ezért a kényszerintézkedés kérdése együtt halad a bizonyítással, annak fordulataival, esélyével, esélytelenségével. Ezért kell vádemelés előtt (és az után is) időszakosan vizsgálni a szükségességét, és indokoltságát, amit az ügydöntő határozat jogereje fog végleg lezárni.
- [137] A másodfokon eljáró bíróság a védő fellebbezésében előadott újabb tényeket, érveket érdemben értékelte (így azt, hogy a terhelt b.-i lakhatását munkáltatója biztosítja), az ügyész fellebbezés indokolásának kiegészítésében kifejtett érvekkel azonban egyáltalán nem foglalkozott. Ez egyoldalú.
- [138] Amint azt a Be. 284. §-a kifejezetten kimondja, az óvadék célja az előírt magatartási szabályok megtartásának, és a terhelt eljárási cselekményeken való jelenlétének biztosítása.
- [139] Amennyiben tehát a bíróság megállapítása szerint is az ügyész által előadott ténybeliség

(bizonyítékok) a bizonyítási eljárás megnehezítését, megghiúsítását valószínűsítik, óvadék megállapításának – a Be. 284. §-ában írt rendelkezés folytán – sem lett volna helye.

[140] A megtámadott határozatban foglaltak kapcsán rámutat a Kúria arra, hogy a Be. a letartóztatás törvényi alapjaként meghatározza annak okait és céljait.

[141] A letartóztatás (mint kényszerintézkedés) törvényi céljai:

- a szökés, elrejtőzés (tartózkodási hely eltitkolásának) kiküszöbölése,
- az eljárási cselekményen való jelenlét biztosítása;
- a bizonyítás zavartalanságának biztosítása; és
- a (folyamatban lévő büntetőeljárás alatti) bűnismétlés veszélyének kiküszöbölése.

[142] Ez egyben azt is jelenti, hogy a letartóztatásnak célhoz kötöttnek, ekként az adott törvényi cél veszélyeztetettségével arányban állónak is kell lennie. Önmagában valamely törvényi ok megállapítása nem elégséges.

[143] A letartóztatás törvényi oka egyrészt olyan múltbeli esemény bekövetkezte, melyet a törvény kifejezetten meghatároz [ilyen a szökés, elrejtőzés, illetve megkísérlésének, büntetőeljárásban részt vevő vagy más személy megfélemlítése, bizonyítási eszköz megsemmisítése vagy meghamisítása, valamint újabb büntetőeljárás megindulásának ténye; Be. 277. § (2) bekezdés a) pont aa) alpont, b) pont ba) alpont, c) pont ca) alpont].

[144] Másik okcsoportba tartozik valamely jövőbeli nemkívánatos esemény veszélye [így a kötelező jelenlét ellenére távolmaradás, a bizonyítás megghiúsításának, megnehezítésének, veszélyeztetésének, a bűnismétlés, a szökés, elrejtőzés kockázata; Be. 277. § (2) bekezdés a) pont ab) alpont, b) pont bb) alpont, c) pont cb) alpont, 552. § (2) bekezdés]. Ez utóbbi okok esetében a törvény csupán példálózóan sorol fel olyan körülményeket, melyekből következtetés vonható valamely veszélyre.

[145] Ehhez képest a bíróságnak minden esetben egyfelől konkrét, az eljárásban felmerült adatot, tényt kell rögzítenie, másfelől abból megalapozott és az adott terhelt személyére konkretizált következtetést kell vonnia valamely veszély meglétére.

[146] A Be. 227. § (2) bekezdés a) pont ab) alpont, b) pont bb) alpont, c) pont cb) alpont esetében a bíróság – értelemszerűen – nem csak olyan körülményre, okra alapozhatja a letartóztatást indokoltnak tartó döntését, amely a bizonyosság erejével megállapítható.

[147] Elvárás azonban, hogy döntése ne csupán feltételezésen, hanem olyan adaton alapuljon, melynek megléte (tényszerűsége) a döntés időpontjában más adattal alátámasztott, ésszerű érveléssel indokolt, igazolt, s ezáltal okszerű következtetés vonható arra, hogy a kényszerintézkedés alkalmazása a törvény céljai érdekében – és az adott terhelt személyi

szabadsága ellenében – szükséges, célszerű (EBH 2025.).

- [148] A személyi szabadságot korlátozó bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelését megalapozó, a Be. 276. § (2) bekezdésében felsorolt különös okokkal összefüggésben a Kúria kiemeli a következőket is.
- [149] E kényszerintézkedés rendelhető el a terhelt jelenlétének biztosítása érdekében, ha megszökött, szökést kísérelt meg, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, illetve megalapozottan feltehető, hogy a büntetőeljárásban elérhetetlenné válna, így különösen megszökne, elrejtőzne [Be. 276. § (2) bek. a) pont aa) és ab) alpont].
- [150] Miután a törvény az elrejtőzést külön is említi, szökés esetét akkor lehet megállapítani, ha a terhelt a lakó- vagy tartózkodási helyéről eltávozott. Az eltávozás azonban nem tekinthető szökésnek, ha a terhelt nem a büntetőeljárás megghiúsítása, hanem egyéb okból, pl. rendes foglalkozásának folytatása végett távozott el, vagy ha azt a helyet ahová távozott a hatóságnak bejelenti, vagy hasonló célból hozzátartozóival, a vele együtt lakókkal közli. Megszököttnek tekintendő az a terhelt is, aki – mielőtt a hatóság elbocsátotta volna – az idézés helyéről eltávozik. Az elrejtőzés előfordulhat önállóan vagy a szökéssel együtt. Az előbbi eset áll fenn, ha a terhelt lakásán vagy tartózkodási helyén elrejtőzött. Szökéssel kapcsolatos az elrejtőzés, ha a terhelt abból a helységből, ahol lakik megszökött és tartózkodási helyét eltitkolja. Az elrejtőzés már akkor megállapítható, ha a terhelt rendes lakó- vagy tartózkodási helyén nem található fel, és környezetében hollétéről felvilágosítást adni nem tudnak. Mind a szökésnek, mind az elrejtőzésnek arra kell irányulnia, hogy a terhelt azáltal magát a büntetőeljárás alól kivonja. Az elrejtőzés már önmagában valószínűsíti ezt a célt. Ilyenkor tehát a terheltnek magának kell igazolnia azt, hogy a szökés nem a büntetőeljárás megghiúsítása végett történt. Az önkéntes jelentkezés csak akkor zárja ki a letartóztatást, ha az valóban önkéntes és nem azért történt, mert az elkövető tudomást szerzett arról, hogy a hatóság nyomában van.
- [151] Arra vonatkozóan, hogy a szökés, elrejtőzés veszélye a büntetés milyen mértékénél áll fenn, a törvény nem tartalmaz rendelkezést, de erre nézve egyformán érvényes útmutatást adni nem is lehet. Ezt a kérdést, ennek kockázatát minden esetben külön-külön kell vizsgálni, s a büntetés mértékén kívül egyéb körülmények, így főleg a terhelt személyi körülményei, a bűncselekmény súlya és a bűnösség foka is figyelembe veendő. Az „egyéb ok”, amelynek esetében a terhelt szökésétől vagy elrejtőzésétől tartani kell, lehet pl. az, hogy a terheltnek nincs állandó tartózkodási helye.
- [152] Letartóztatásnak csak akkor lehet helye, ha a törvényben meghatározott, és ennek keretében

az adott esetben kiszabható vagy nem jogerős ítéletben kiszabott büntetés súlyossága, az eset összes körülményeire tekintettel, a józan élettapasztalat szerint valóban valószínűvé teszi a szökés veszélyét. Éppen ezért a büntetés súlya mellett és ezzel kapcsolatban vizsgálni kell többek között a következő körülményeket is: milyen bűncselekmény megalapozott gyanúja terheli a terheltet; kiemelkedő jelentőséggel a terhelt esetleges külföldi kapcsolatait; a terhelt életkorát; a terhelt előéletét, a bűncselekménnyel is jellemzett egyéniségét; a terhelt foglalkozását, kereseti viszonyait, a munkakörülményeit, vagyoni helyzetét; családi állapotát, körülményeit; lakóhelyének állandóságát, annak földrajzi fekvését; a terhelt magatartását a büntetőeljárás alatt.

[153] A kérdés gyakorlati elbírálásánál abból kell kiindulni, hogy az, aki megszökik, nemcsak a büntetéstől menekül – esetleg csak ideig-óráig – hanem szakítania kell eddigi életmódjával, családi, baráti környezetével, foglalkozásából adódó kapcsolataival. Egyfelől áll tehát a fenyegető büntetés előli tudatos vagy ösztönös menekülés vágya, ami természetesen annál erősebb lehet, minél súlyosabb büntetéssel kell számolnia a terheltnek, úgy szintén olyan körülmények, amelyek a menekülés vágyának tettere váltását előmozdíthatják; a másik oldalon állnak ezzel szemben azok a körülmények, amelyek fékezik a menekülés vágyát, vagy éppen kizárják a szökés bekövetkezését. Ugyancsak a szökést mozdíthatja elő a fiatalabb életkor, az ezzel járó nagyobb mozgékonyság, a terheltnek az elkövetett bűncselekmény jellege nyomán mutatkozó nagyfokú felelőtlensége, a visszatartó hatást gyakorló tényezők kis száma vagy éppen teljes hiánya, a családi kapcsolatok és az állandó lakás és kereset hiánya, a tartózkodási hely olyan fekvése, amely megkönnyíti a szökést. Viszont a szökés feltételezése ellen érvelhet: a rendezett életvitel, az állandó jellegű lakóhely, állandó foglalkozás, kereset, a büntetőeljárás során tanúsított őszinte magatartás, megbánás, a terheltnek tartásra, eltartásra szoruló családtagjai, súlyos betegsége stb.

[154] A bizonyítás megnehezítésének vagy megghiúsításának megakadályozása érdekében kényszerintézkedés rendelhető el, ha a terhelt a bizonyítás megghiúsítása érdekében a büntetőeljárásban részt vevő vagy más személyt megfélemlített, jogellenesen befolyásolt, vagy tárgyi bizonyítási eszközt, elektronikus adatot, vagy vagyonekbezárt alá eső dolgot megsemmisített, meghamisított, elrejtett; illetve megalapozottan feltehető, hogy a terhelt a bizonyítást veszélyeztetné, így különösen a büntetőeljárásban részt vevő vagy más személyt megfélemlítene, jogellenesen befolyásolna, tárgyi bizonyítási eszközt, elektronikus adatot vagy vagyonekbezárt alá eső dolgot megsemmisítene, meghamisítana vagy elrejtene [Be. 276. § (2) bek. b) pont ba) és bb) alpont].

- [155] Mihelyst bizonyíték van arra, hogy a terhelt az ügyben bárkit hamis vallomástételre, vagy a vallomás megtagadására rávenni törekedett, illetőleg hogy bizonyítékot hamisít meg vagy ilyentől a hatóságokat megfosztja vagy erre törekszik, a letartóztatás elrendelhető. Nem lényeges, hogy vajon a befolyásolni kívánt személy milyen minőségben vagy egyáltalán szerepelt-e, illetve szerepelni fog-e a büntetőeljárásban. Az sem jön figyelembe, hogy ez a személy esetleg jogosult a vallomástétel megtagadására. Az, hogy a bizonyíték, amelynek megsemmisítésére vagy megváltoztatására a terhelt törekszik, lényeges vagy lényegtelen, nem jön figyelembe. A törvény helyes értelme szerint a terhelt letartóztatható, ha a bűncselekmény felderítése megghiúsítására vagy megnehezítésére törekedett, illetőleg törekszik, akár személyesen végzi azt, akár mással végezteti. A letartóztatás nemcsak akkor indokolt, ha a bűncselekmény felderítésének megghiúsítására vagy megnehezítésére irányuló cselekményt még nem hajtották végre, hanem akkor is, amikor azt a terhelt már bevégezte. Ennek oka, hogy a letartóztatás elrendelésének mellőzése esetén az ilyen cselekmény ismétlésétől vagy szélesebb körre való kiterjesztésétől kell tartani, továbbá hogy a megváltoztatott bizonyítékokat gyakran csak úgy lehet a valóságnak megfelelő állapotba helyezni, ha a terhelt fogva van.
- [156] A Be. 276. § (2) bekezdés c) pontja szerinti bűnismétlés megakadályozása lényegében preventív intézkedés, amely a terhelt részéről további bűncselekmény elkövetését kívánja megakadályozni. Elegendő, ha az újabb bűncselekmény megalapozott gyanúja megállapítható, az azonban szükséges, hogy a terhelt az újabb büntettet már korábbi cselekménye miatt folyó eljárás megindulása után kövesse el. A cselekmény befejezése, a vonatkozó kísérlet, illetőleg folytatása csak akkor bír jelentőséggel, ha ezt bizonyíték támogatja és különösen, ha a fenyegetés komoly veszélyt jelent, amely csak a terhelt letartóztatásával hárítható el. Ezt a veszélyt természetesen nem olyanként kell értelmezni, mint amely a bűncselekmény elkövetéséből általánosan következően fenyeget – hiszen ilyen veszély általában minden bűncselekménnyel kapcsolatban fennáll, s épp e veszély elhárítását is célozza a büntetéskiszabás –, hanem újabb bűncselekménynek közvetlenül, már a büntetőeljárás tartama alatt is fenyegető közeli veszélyéről van szó.
- [157] A Kúria az ügyben indokoltnak látta továbbá a következőkre rámutatni.
- [158] A Be. 284. § (3) bekezdése értelmében a bíróság az óvadékra irányuló indítványt vagy elutasítja, vagy megállapítja az óvadék összegét. Következésképpen – szemben a kerületi bíróság végzésével – nem kell az óvadék megállapítása esetén, mellette külön rendelkezést hozni az óvadék elfogadásáról is.

- [159] A Be. 285. § (1) és (3) bekezdése és a 286. § (2) bekezdése összevetett értelmében az óvadék összegét a bíróság állapítja meg, azonban annak szempontjaként közömbös, hogy mekkora volt a védelem indítványa, illetve mekkora volt a felajánlott összeg. A bíróságnak nem a védelem ajánlatával, hanem a törvénnyel van elszámolni valója, szemben azzal a törvényszéki állásponttal, ami jelentőséget tulajdonított annak, miszerint a kerületi bíróság által megállapított összeg másfélszerese a védelem részéről felajánlottnak.
- [160] A gyanúsítás szerint felrótt bűncselekmény megnevezése helyesen vízi közlekedés halálos tömegszerencsétlenséget okozó veszélyeztetésének vétsége. A bűnösségi alakzatot, tehát azt, hogy a bűncselekmény szándékosan vagy gondatlanságból elkövetettnek minősül-e, általában nem kell feltüntetni. Akkor indokolt ezt megtenni, ha egy vétségnek szándékos és gondatlan alakzata is van, ilyenkor a gondatlan alakzatra kell utalni. A felrótt bűncselekménynek egyaránt van szándékos és gondatlan alakzata, viszont előbbi kizárólag büntett, utóbbi pedig vétség [vö.: Btk. 233. § (1)–(2) bekezdése, és (3) bekezdése].
- [161] A megnevezés kapcsán megjegyzi a Kúria, hogy a „tömegszerencsétlenség” és a „halálos tömegszerencsétlenség” nem normatív, hanem jogelmélet és joggyakorlat által kialakított és bevett és következetes ítélkezési gyakorlaton alapuló kategória. A tömegszerencsétlenség az olyan baleset, amelynek következtében legalább egy ember súlyos testi sérülést, nagyobb számú – legalább kilenc – személy pedig sérülést (legalább könnyű testi sérülést) szenvedett. A halálos tömegszerencsétlenség pedig olyan tömegszerencsétlenség, amelynek következtében legalább egy ember meghalt és legalább kilenc más személy megsérült. A törvény szerint a halálos tömegszerencsétlenséggel egyező fenyegetettség alá tartozó, ha bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozta.
- [162] A Kúria indokoltnak tartotta felhívni a figyelmet arra, hogy a nemzetközi szerződések fennállása, rendelkezései, tartalma, valamint a kialakult viszonyosság tekintetében a bíróságoknak kétség esetén az Igazságügyi Minisztérium ad felvilágosítást. Az Igazságügyi Minisztérium által kiadott „Tájékoztató a nemzetközi vonatkozású büntető ügyek intézéséről” összeállítás Függeléke áttekintést nyújt a büntetőügyekben eljáró bíróságoknak az eljárás szempontjából legfontosabb nemzetközi szerződésekről, és azok magyar szövegéről. A Tájékoztató Függelékének VI. Fejezetében található magyar fordításban az 1994. évi XVIII. törvénnyel, az 1994. évi XIX. törvénnyel, az 1994. évi XX. törvénnyel a 2001. évi LXVII. törvénnyel, valamint a 2005. évi CXVI. törvénnyel kihirdetett nemzetközi egyezményekhez az egyes tagállamok által tett fenntartások és nyilatkozatok; közte a Párizsban 1957. december 13-án kelt, európai kiadatási egyezmény és kiegészítő

jegyzőkönyvei (1994. évi XVIII. tv.) részes államainak az egyezményhez és a kiegészítő jegyzőkönyvekhez tett fenntartásai és nyilatkozatai. Itt található Ukrajna által a 6. cikk (1) bekezdés a) és b) pontjához fűzött fenntartása, eszerint „Ukrajna nem adja ki Ukrajna állampolgárát egy másik államnak. Az egyezmény alkalmazása szempontjából Ukrajna állampolgárának kell tekinteni minden olyan személyt, aki a kiadatás kérdésben való döntés pillanatában Ukrajna törvényei szerint Ukrajna állampolgára.” (elérhető: [www.kormany.hu/igazsagugyiminisztérium/igazsagugyi információk/nemzetközi ügyek/tájékoztató](http://www.kormany.hu/igazsagugyiminisztérium/igazsagugyi_informaciok/nemzetkozi_ugyek/tajekoztato))

- [163] A törvényességi eljárás indítványozására – amint egyébként a jogegységi eljárásnál is – nem a felek jogosultak, hanem meghatározott személyek, jelen eljárás esetében a legfőbb ügyész.
- [164] Valójában – bár az elintézés formája nyilvános ülés – a törvényességi eljárás (amint a jogegységi is) nemperes eljárás, nem szükséges, hogy legyenek ellenfelek. Tárgya – mindkettőnek – konkrét, valamely konkrét ügyben hozott döntés. Elsődleges célja – mindkettőnek – nem a felekre kiható határozat elérése; a határozat hatályának kiterjesztése nem szükségképpen, csupán másodlagos következmény.
- [165] Ez az eljárás – amint a jogegységi eljárás is – a nyilvánosság előtt folyó jogértelmezés. Valójában határozat és nem ügyvizsgálat. Fogalmilag másról van tehát szó ahhoz képest, mint valaki ügyének eldöntése.
- [166] A jogértelmezés a jogegység fogalmi és gyakorlati feltétele.
- [167] Helyes értelmezés szerint jogértelmezési kérdésekben nincs elfogultság, ez ugyanis nem a tények, bizonyítékok mikénti mérlegelése.
- [168] Az értelmezésre váró jog forrása a törvény, és az ítélezési mandátum forrása is a törvény. Ezért közömbös jogegységi eljárásban, hogy a konkrét döntéssel érintett bíró is szerepelhet-e az eljárásban, illetve hogy mi a korábbi nyilvánosságra hozott álláspontja.
- [169] Valójában törvényességi eljárásban is erről van szó. Csupán szabályozástechnikai kérdés, hogy a törvényességi eljárás holléte folytán alkalom nyílik a bíróval szembeni kifogásra ilyen címen (jogegységi eljárás esetében ez nem lehetséges).
- [170] Ám éppen azért, mert a Kúria törvényt értelmez, viszont törvényt nem tör, s még a látszatát is elkerüli, látta helyesnek ha jelen összetételben jár el.
- [171] Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a Kúria kifejtse, hogy ezzel összefüggésben tartalmi szempontból sem volt a védő elfogultsági kifogása helyén való. Lévéen olyan jogi álláspont kinyilvánítását rótta fel, ami jogot értelmez, törvényt értelmez, nem pedig bizonyítékokat mérlegel, nem hitelt érdemlőség kérdésében foglal állást, nem felelősséget latolgat.

- [172] A törvény tartalma közügy. A törvény tartalmáról, a törvény helyes értelméről beszélni a Kúriának joga egyben kötelessége is. Ez nem személyes ügy, hanem intézményes.
- [173] Ez abból a helyzetből adódik, hogy a Kúriának törvény adta joga, hogy ugyan peres ügyek apropóján, ám peren kívül járjon el, és a jog értelmezéséhez biztosítsa – amint itt is történt – az eszmecserét.
- [174] Ekként a jogépségi célt szolgáló eljárásban benyújtott kizárásra irányuló indítvány minden jogalapot nélkülözött.
- [175] A Kúria elnökhelyettese a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. számú törvényben feljogosított személyként [Bjt. 44. § (2) bek.] eljárva, a Be. 107. § (2) bekezdésében foglaltaknak eleget téve, szóvivői kötelezettségét teljesítette, amikor a kényszerintézkedés tárgyában véglegessé vált döntésről – a legfőbb ügyész által a törvényesség érdekében igénybe vehető jogorvoslat benyújtását megelőzően – a közszolgálati rádió felkérésére tájékoztatást adott. E tényre figyelemmel igazgatási döntést hozott, mely szerint a legfőbb ügyész által utóbb benyújtott jogorvoslati indítvány elbírálásában nem vesz részt.
- [176] Ekként a Kúria a Be. 667. § (1) bekezdése alapján a legfőbb ügyész törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványát elbírálv a Be. 669. (1) bekezdés 2. fordulata alapján megállapította, hogy a kerületi bíróság , illetve a törvényszék végzésének az óvadékra vonatkozó rendelkezése törvénysértő.
- [177] A Kúria a Be. 669. § (3) bekezdése alapján kizárólag a törvénysértés megállapítására szorítkozott; a bünygyi költség viseléséről a 669. § (4) bekezdése alapján rendelkezett.
- [178] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

(Kúria Bt. III. 750/2019.)